

Засновники: Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського, Національна юридична бібліотека. *Заснований у 2011 році . Виходить раз на два тижні.*

Головний редактор В. Горовий

Редакційна колегія: Н. Іванова (заступник головного редактора), Т. Горенко, Ю. Половинчак

Адреса редакції: НБУВ, просп. 40-річчя Жовтня, 3, Київ, 03039, Україна

ЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ нові орієнтири і ризики

/Бюлетень оперативних матеріалів на базі аналізу
електронної інформації/

**№ 6
(червень 2013 р.)**

КИЇВ 2013

ЗМІСТ

Законодавчі ініціативи та соціум	3
<i>О. Єфімов</i>	3
Оптимізація трудових відносин: як і навіщо роботодавці їх «маскують»	3
Ринок землі	11
<i>Н. Луговой</i>	11
Эксперты ІФС укрепляют партнерство между банками и аграриями.....	11
<i>О. Пестрецова</i>	15
Ставлення власників земельних паїв та аграріїв до земельної реформи.....	15
<i>М. Вернигора</i>	25
Оренда сільськогосподарської землі – чи можливий баланс інтересів?	25
Фінанси	28
<i>Т. Горенко, Л. Присяжна</i>	28
Реальний стан економіки й банківської галузі: підсумки, тенденції, прогнози. Законодавчі ризики	28
Прогноз для бізнесу	40
Цены на золото будут под давлением	40
Фінансові інструменти.....	41
<i>А. Блажкевич</i>	41
Чи допоможе введення фінансових векселів українським підприємцям?	41
Діяльність небанківських фінансових ринків	45
Кредитні спілки	45
Лізингові компанії.....	46
Ринок лізингу України – підсумки першого кварталу 2013 р.	46
«Финансовая грамота».....	47
<i>Т. Горенко</i>	47
Перевод средств со счета на счет	47
<i>Л. Присяжна</i>	49
Детям до 16-ти... ..	49
ЗМІ щодо Закону про заборону підліткам відвідувати розважальні заклади....	51
Моніторинг законодавства	58

Законодавчі ініціативи та соціум

О. Єфімов, керуючий партнер, адвокат, аудитор, кандидат юридичних наук

oleksandr.yefimov@yefimov-partners.com

Оптимізація трудових відносин: як і навіщо роботодавці їх «маскують»

Нормативна база:

ЦКУ

Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV

ГКУ

Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV

КЗпП

Кодекс законів про працю України від 10.12.1971р.

ПКУ

Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI[1]

Порядок № 1588

Порядок обліку платників податків і зборів, затверджений наказом Мінфіну України від 09.12.2011 р. № 1588[2]

Ті, хто бував у Австрії чи Німеччині, знають, що магазини там працюють у суботу до 16-00, а в неділю взагалі зачинені. У Норвегії та Швейцарії в неділю ви швидше побачите НЛЮ, ніж працюючу людину. І питання не в тому, що європейці ліниві чи не підприємливі. Так само, як і українці, вони багато часу приділяють роздумам про те, як і де заробити, і працювати вміють. А причина їх недільного «неробства» проста: роботодавцям дуже дорого коштує робота найманих працівників у вихідні. Її використовують лише там, де зачинятися не можна взагалі – наприклад, у лікарнях екстреної допомоги, на автозаправних станціях на автомагістралях тощо.

А що ж в Україні? До таких фігур «вищого пілотажу» у сфері праці ми ще не дійшли. У нас поки що інші пріоритети: суб'єкти підприємництва переймаються пошуком можливостей для пом'якшення дії податкового пресу на трудові відносини, а держава – численними і тотальними перевітками, щоб з-під цього пресу ніхто не вислизнув. Заодно вона робить спроби захистити найманих працівників від дій недобросовісних роботодавців. Цей захист, перш за все, має за мету легалізацію трудових правовідносин (боротьбу з заробітною платою в конвертах), щоб вмиг повернути «вертких» роботодавців під той самий прес.

Легалізація трудових правовідносин, окрім податкового, навалює на роботодавців ще й тягар дотримання вимог складного трудового та суміжного з ним законодавства. Це і зобов'язання щодо працевлаштування інвалідів, і стосунки зі службою зайнятості населення стосовно вакансій, і ризик

відвідування підприємства інспекторами з праці та навіть працівниками прокуратури. І, зважаючи на викладене, дуже просто дійти висновку: працівник на підприємстві – це джерело великої кількості небажаних ризиків. Усі роботодавці це розуміють, але далеко не всі мають достатньо сміливості, можливостей і хисту, щоб хоча б частково відійти від трудових правовідносин, не порушуючи норм чинного законодавства. А ті роботодавці, що ризикнули це зробити, не завжди усвідомлюють ступінь ризику і наслідки своїх дій. Отже, нам є про що сьогодні поговорити.

Чим замінити трудові правовідносини?

Шляхів такої заміни (залежно від характеру діяльності суб'єкта господарювання) є декілька, і вони полягають в укладанні:

- господарського договору з фізичною особою-підприємцем;
- договору із самозайнятою особою (freelancer);
- договору підряду з фізичною особою, яка не є ані підприємцем, ані самозайнятою особою;
- господарського договору з іншим працедавцем як з господарюючим суб'єктом, перекавши на нього усі ризики, пов'язані з наймом працівників та вступом з ними в трудові правовідносини (outsourcing).

А тепер розглянемо пропоновані шляхи заміни трудових відносин докладніше.

Взаємовідносини між підприємством і фізичною особою-підприємцем

Відповідно до ст. 50 ЦКУ право на здійснення незабороненої законом підприємницької діяльності має фізична особа з повною цивільною дієздатністю, тобто така, якій виповнилося 18 років і вона стала повнолітньою відповідно до ст. 34 ЦКУ. В окремих випадках, що наведені в цій же статті, фізичні особи можуть стати повнолітніми й раніше, що також надає їм права зареєструватися підприємцем. Крім того, відповідно до ст. 35 ЦКУ повна цивільна дієздатність може бути надана фізичній особі, яка досягла шістнадцяти років і працює за трудовим договором, а також неповнолітній особі, яка записана матір'ю або батьком дитини.

Фізичні особи-підприємці з точки зору галузі права можуть укладати три види договорів: господарські договори; цивільно-правові правочини; трудові договори. Від правової кваліфікації договору залежать його податкові наслідки. Для правильного розуміння сьогоденної теми одразу зазначимо, що господарські договори є різновидом цивільно-правових.

Відповідно до ст. 3 ГКУ «діяльність суб'єктів господарювання у сфері суспільного виробництва, спрямована на виготовлення та реалізацію продукції, виконання робіт чи надання послуг вартісного характеру, що мають цінову визначеність», розуміється як господарська діяльність. Проаналізувавши норми ГКУ, можна дійти висновку про те, що господарський договір – це засноване на угоді сторін і зафіксоване в спеціальному юридичному документі (комплексі документів) зобов'язальне правовідношення між суб'єктом господарювання та іншим учасником (учасниками) господарських відносин, змістом якого є взаємні права і обов'язки сторін у сфері господарської діяльності.

Окрім господарських договорів фізична особа-підприємець може укласти й цивільно-правові. Наприклад, ліцензійний договір, за яким іншому суб'єкту підприємництва вона передає майнові права на певний об'єкт авторського права. Ліцензійний платіж (роялті), отриманий автором, не буде вважатися доходом від здійснення підприємницької діяльності, а отже, на нього поширюватиметься загальна система оподаткування, передбачена розділом IV ПКУ. Аналогічно оподатковуватиметься дохід від продажу квартири, якщо такий продаж здійснений не в рамках підприємницької діяльності.

Не включається в дохід від здійснення підприємницької діяльності й дохід, отриманий від виконання трудових обов'язків у рамках трудових правовідносин. Тут доцільно повернутись у минуле і розглянути це питання в «історичній» ретроспективі.

У свій час, на основі п. 1. 8 ст. 1 Закону про ПДФО[3], що містив визначення найманої особи, ДПАУ в телеграмі від 19.04.2005 р. № 7548/7/17-3218 виокремила аргументи, які дозволяли податківцям прирівняти фізичну особу-підприємця (виконавця) до найманої особи певного роботодавця, і оподаткувати її доходи, виплачені таким роботодавцем, згідно з нормами Закону про ПДФО, тобто аналогічно доходам, отриманим у межах трудових правовідносин. Ось аргументи від ДПАУ:

- наявність у договірних стосунках ознак, що мають юридичне підтвердження (усі вигоди і ризики, пов'язані з виконанням або невиконанням підприємцем робіт (послуг) відповідно до цивільно-правового договору, отримує (несе) замовник);

- наявність факту безоплатного використання виконавцем робіт (послуг) засобів виробництва (сировини, матеріалів, комплектуючих, обладнання тощо), які належать за правом власності безпосередньо замовнику робіт (послуг), або відсутність факту використання виконавцем робіт (послуг) власних засобів виробництва;

- відсутність факту залучення інших осіб для виконання зазначених у договорі робіт (послуг).

Податковий кодекс особливих змін у таке бачення податківців не вніс: аналогічний підхід залишився й у ньому, але його «завуальовано» у визначення роботодавця. Особливо цікавим є абзац другий вже згадуваного пп. 14.1.222. ст. 14: «для цілей оподаткування ПДФО до роботодавця прирівнюються юридична особа (її філія, відділення, інший відокремлений підрозділ чи її представництво), постійне представництво нерезидента або самозайнята особа, які нараховують (виплачують) дохід за виконання роботи та/або надання послуги згідно з цивільно-правовим договором у разі, якщо буде встановлено, що відносини за таким договором фактично є трудовими».

Більше того, чинною редакцією п. 177.8 ст. 177 ПКУ встановлено, що за умови надання копії документа, що підтверджує державну реєстрацію фізичної особи як підприємця, особа, що нараховує (виплачує) їй дохід, ПДФО не утримує. Це правило не застосовується в разі виплати доходу за виконання певної роботи та/або надання послуги згідно з цивільно-правовим договором, якщо буде встановлено, що відносини за таким договором фактично є

трудовими, а сторони договору можуть бути прирівняні до працівника чи роботодавця відповідно до пп.14.1.195 та 14.1.222 ст. 14 ПКУ.

ПКУ не містить порядку встановлення факту, що відносини між підприємством та фізичною особою-підприємцем фактично є трудовими, але саму можливість такого встановлення містить. Це означає, що, нехтуючи положенням ст. 19 Конституції України, податківці будуть й надалі самостійно визнавати відносини підприємства з фізичною особою-підприємцем фактично трудовими.

Але в будь-якому разі, укладаючи договір з фізичною особою-підприємцем не як з найманим працівником та бажаючи не виступати податковим агентом щодо нього, підприємству варто прислухатися до рекомендацій ДПСУ юридичним особам, які мають господарські відносини з фізичною особою-підприємцем (у тому числі з підприємцем, що обрав спрощену систему оподаткування): «отримувати від останнього копії документа, що підтверджує його державну реєстрацію як підприємця (для тих, що здійснюють діяльність відповідно до ст. 177 Кодексу), та водночас свідоцтва про сплату єдиного податку, а також відповідні документи (чеки, квитанції тощо), що підтверджують витрати за проживання або переїзд». Крім того, ДПСУ радить не забувати про зобов'язання повідомляти щодо всіх виплачених підприємцям сум доходів у розрахунку за формою № 1 ДФ згідно з пп.«б» п. 176.2 ст. 176 ПКУ. Що стосується ЄСВ, то, співпрацюючи з фізичною особою-підприємцем, підприємство перекладає на нього зобов'язання зі сплати цього внеску відповідно до ст. 4 Закону № 2464

Таким чином, уклавши договір з фізичною особою-підприємцем, юридична особа уникає зобов'язання виступати податковим агентом, сплачувати ЄСВ за таких осіб, а також позбавляється ризиків, пов'язаних з контролем, що здійснюється державою у сфері трудових відносин. Якщо ж податківці самостійно визнають, що ці відносини фактично є трудовими, то таке визнання не спричинить наслідків щодо порушення трудового законодавства, а матиме значення виключно для цілей оподаткування. А з точки зору цих фіскальних цілей розмір сплачуваних ПДФО та ЄСВ є більшим. Адже абсолютні суми податків, сплачуваних фізичними особами-підприємцями, зменшуються за рахунок того, що вони мають право зменшувати базу оподаткування як ПДФО[6], так і ЄСВ на суму документально підтверджених витрат, а на заробітну плату ці ж самі податки нараховуються в повному її обсязі, без урахування витрат.

Взаємовідносини між підприємством та самозайнятою особою

Відповідно до пп.14.1.226 ст. 14 ПКУ до самозайнятих осіб належать не лише підприємці, а й фізичні особи, що провадять незалежну професійну діяльність за умови, що вони не є працівниками в межах незалежної професійної діяльності. Оскільки підприємців було розглянуто в попередньому розділі статті, наразі приділимо увагу саме тим самозайнятим особам, які провадять незалежну професійну діяльність.

Юридичними ознаками таких самозайнятих осіб, що виокремлюють їх з кола інших платників податку, ПКУ називає такі:

- ними можуть бути лише фізичні особи;
- самозайнята особа повинна провадити незалежну професійну діяльність, види якої зазначено в абзаці другому пп. 14.1.226 ст. 14 ПКУ (тобто бути приватним нотаріусом, адвокатом, оцінщиком, викладачем, артистом, письменником, архітектором і т. ін.) і може підприємцем не реєструватись;
- самозайнята особа не може бути найманим працівником свого клієнта (замовника) в межах незалежної професійної діяльності. Тобто вона не вступає в трудові відносини, що виникають з факту укладення трудового договору. Відповідно до ст. 21 КЗпП трудовий договір – це угода між працівником і власником підприємства чи фізичною особою, за якою працівник зобов'язується виконувати роботу, визначену цією угодою, з підляганням внутрішньому трудовому розпорядкові, а власник підприємства чи фізична особа зобов'язується виплачувати працівникові заробітну плату і забезпечувати умови праці, необхідні для виконання роботи, передбачені законодавством про працю, колективним договором і угодою сторін.

Відповідно до п. 1.3 Порядку № 1588 самозайняті особи повинні бути взяті на облік в органах ДПС незалежно від наявності обов'язку щодо сплати того або іншого податку та збору. При цьому Реєстр самозайнятих осіб є складовою частиною Державного реєстру фізичних осіб – платників податків.

Умовою взяття на облік самозайнятих осіб, що здійснюють незалежну професійну діяльність, є державна реєстрація такої діяльності у відповідному уповноваженому органі та отримання свідоцтва про реєстрацію чи іншого документа (дозволу, сертифікату тощо), що підтверджує право фізичної особи на ведення незалежної професійної діяльності.

Взяття на облік в органі ДПС здійснюється за місцем постійного проживання фізичної особи. Для цього фізична особа, яка має намір стати самозайнятою особою та провадити незалежну професійну діяльність, протягом 10 календарних днів після отримання відповідного свідоцтва чи іншого документа (наприклад, реєстраційного посвідчення про реєстрацію приватної нотаріальної діяльності, свідоцтва про право на здійснення адвокатської діяльності, свідоцтва про присвоєння кваліфікації судового експерта тощо), подає заяву за формою № 5-ОПП та копію такого свідоцтва чи іншого документа. При цьому якщо фізична особа здійснює незалежну професійну діяльність і зареєстрована як підприємець, вона обліковується в органах державної податкової служби так само, як фізична особа-підприємець. Але це не означає, що вона подає податкову звітність так само як підприємець, оподатковується як підприємець і є підприємцем, оскільки у цьому разі вона реєструється як самозайнята особа.

Отже, самозайняті особи можуть бути зареєстровані і як підприємці, і як особи, що здійснюють незалежну професійну діяльність. Якщо вони реєструються як підприємці, то оподаткування їх діяльності здійснюється відповідно до порядку оподаткування діяльності підприємців, які обрали ту чи іншу систему оподаткування.

Самозайнятих осіб ще називають фрілансерами. Фрілансер (англ. freelancer) – це фізична особа, яка виконує роботу без укладення довгострокового договору з роботодавцем, та яку наймають лише для

виконання визначеного переліку робіт. Фрілансер є позаштатним працівником і може одночасно виконувати замовлення для різних клієнтів.

Доходи фрілансерів оподатковуються ПДФО відповідно до ст.178 ПКУ за ставкою 15 %. Якщо ж середньомісячний річний оподатковуваний дохід фрілансера перевищує десятикратний розмір мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня податкового (звітного) року, то до такої суми перевищення застосовується ставка 17 %. При цьому розмір середньомісячного річного оподаткованого доходу розраховується як сума загальних місячних оподатковуваних доходів, поділена на кількість календарних місяців, протягом яких платником податку було одержано такі доходи в податковому (звітному) році, за який здійснюється декларування.

Дохід, який підлягає оподаткуванню ПДФО, визначається як сукупний чистий дохід, тобто є різницею між доходом і документально підтвердженими витратами, необхідними для провадження певного виду незалежної професійної діяльності. Тобто фрілансерам дозволено зменшувати доходи на суму документально підтверджених витрат. А взяття на облік в органах ДПС фрілансера, як особи, яка провадить незалежну професійну діяльність, має наслідком визнання за такою особою права зменшувати базу оподаткування.

Особливість оподаткування доходу фрілансеру викладена в п. 178.5 ст. 178 ПКУ, але дуже некоректно: «під час виплати суб'єктами господарювання – податковими агентами, фізичним особам, що провадять незалежні професійну діяльність, доходів, безпосередньо пов'язаних з такою діяльністю, податок на доходи у джерела виплати не утримується в разі надання такою фізичною особою копію довідки про взяття її на податковий облік як фізичної особи, яка провадить незалежну професійну діяльність». Насправді, за наявності копії вищезазначеної довідки, особа, що виплачує дохід фрілансеру, мала би втрачати статус податкового агента, адже ані утримувати, ані перераховувати ПДФО до бюджету вона не повинна. Хіба що у неї відповідно до пп. 14.1.180 ст. 14 ПКУ залишається ще обов'язок вести податковий облік, подавати податкову звітність податковим органам та нести відповідальність за порушення його норм у порядку, передбаченому

ст. 18 та розділом IV ПКУ. Але якщо такої довідки фрілансер не надає, така особа буде повноправним податковим агентом фрілансера, і утримати ПДФО з доходу фрілансера. Якщо фрілансер підпадає під ознаки працівника особи, що виплачує йому дохід (тобто, по суті, ця особа є його роботодавцем), то у даному разі ПДФО повинен бути утриманий і сплачений до бюджету в загальному порядку.

Маючи намір та можливості перевести своїх найманих працівників у статус фрілансерів, підприємству слід мати на увазі також і те, що відповідно до п. 77.2. ст. 77 ПКУ самозайняті особи, сума сплачених податків яких становить не менше 5 % від задекларованого доходу за звітний податковий період, включаються до плану-графіка перевірок не частіше ніж раз на три календарних роки.

Платники податку на прибуток, які вступають у правовідносини з фрілансерами, повинні пам'ятати, що податкові наслідки таких відносин залежать від того:

- чи правильно оформлено договір про надання послуг фрілансера та інші документи;
- чи отримана від фрілансера копія довідки про взяття його на облік в органах ДПС України як самозайнятої особи, що провадить незалежну професійну діяльність;
- чи відсутні ознаки роботодавця у наймача (клієнта).

Договір про надання послуг фрілансером його клієнтові повинен бути складений таким чином, щоб уникнути можливості тлумачити його як трудовий договір (ознаки трудового договору було наведено вище). Тобто договір між фрілансером і підприємством, відповідно до якого фрілансеру (наприклад, адвокату) забезпечується на підприємстві робоче місце, підприємство приймає обов'язок щомісячно виплачувати фіксовану грошову суму як оплату послуг адвоката, а адвокат зобов'язується бути присутнім на своєму робочому місці щодня з 9:00 до 17:00 і виконувати будь-які розпорядження керівника підприємства, з високим ступенем імовірності буде розтлумачений податківцями як трудовий договір. Податкові наслідки у вигляді донарахування ПДФО, і фінансових санкцій є дуже ймовірними.

Якщо ж у договорі про надання адвокатських послуг прямо вказано, що робоче місце (чи безкоштовне офісне приміщення) адвокатові не забезпечується, оплата його послуг здійснюється залежно від кількості наданих ним послуг (як би вони не вимірювалися), а обов'язковим до виконання адвокатом є лише замовлення, оформлене відповідним чином, то такий договір важко буде назвати трудовим. І якщо при цьому у підприємства залишиться копія довідки про взяття адвоката на облік у ДПС, як особи, що здійснює незалежну професійну діяльність, та копія свідоцтва про право на зайняття адвокатською діяльністю, то говорити про трудові відносини буде ще складніше. Тож податкові наслідки такого договору для підприємства будуть нульовими. Усі податкові зобов'язання такий адвокат виконуватиме самостійно.

У цьому випадку підприємство і фрілансер виграють з точки зору податкового навантаження на їх стосунки, та з точки зору уникнення небажаних наслідків, що їх мають трудові відносини. Так, якщо не брати до уваги розмір ЄСВ, то податкова «економія» полягає у тому, що у випадку встановлення трудових відносин з фрілансером роботодавець при утриманні ПДФО не зможе врахувати документально підтверджені витрати такого «працівника». Тим самим збільшиться база оподаткування у порівнянні із базою оподаткування фрілансера. Таке збільшення бази оподаткування ПДФО має наслідком збільшення абсолютного розміру цього податку, а також підвищує імовірність застосування підвищеної ставки 17 %. Крім збільшення абсолютного розміру ПДФО, другим негативним фінансовим наслідком для підприємства і фрілансера разом є вилучення обігових коштів на сплату ПДФО. Якщо ж фрілансер збереже статус самозайнятої особи, то його обов'язок сплатити ПДФО, але у меншому розмірі, виникне лише в наступному році і повинен бути виконаний ним самим до 1 серпня наступного року (п.179.7 ст.179 ПКУ).

Навіть банальний банківський депозит на суму відстроченого ПДФО дасть певний фінансовий зиск фрілансеру за такий період.

Що стосується ЄСВ, то й тут є податкова «економія». Фрілансер, сплачуючи цей внесок самостійно, повинен буде заплатити його у розмірі 34,7 % бази нарахування ЄСВ. При цьому базою оподаткування таким внеском для фрілансера буде сума доходу (прибутку), отриманого від його діяльності, що підлягає обкладенню ПДФО. Тобто знову ж таки можна врахувати документально підтвержені витрати фрілансера.

Що ж стосується підприємства-роботодавця, то воно повинне буде застосовувати розмір ЄСВ залежно від класу професійного ризику виробництва, мінімальний розмір якої починається від 36,76 %. До цього ж база нарахування цього внеску не зменшуватиметься на суму документально підтверджених витрат. Виходить і база більше, і розмір вище.

Перевагою відносин підприємства з фрілансером є також відсутність трудових правовідносин, що, з одного боку, зменшує імовірність конфлікту з контролюючими органами, які борються із «зарплатою у конвертах» та порушеннями трудового законодавства, і, з іншого – переводить стосунки між підприємством і фрілансером у суто взаємовигідні стосунки. Втрата взаємного зиску від таких відносин може мати наслідком їх спрощене розірвання у порівнянні зі звільненням найманого працівника. У нинішній ситуації – це однозначно перевага, а не недолік. Принаймні для роботодавця.

Взаємовідносини між підприємством і фізичною особою, яка не є ані підприємцем, ані самозайнятою особою.

Такі відносини можливі лише у тому випадку, якщо договір (як правило, це договір підряду) між підприємством і фізичною особою, яка не є ані підприємцем, ані самозайнятою особою, не матиме ознак трудового договору, наведених у попередньому розділі. Тож, щоб не повторюватися, слід лише зауважити, що зменшення податкового навантаження на такі правовідносини уникнути не вдасться. Сплачувати ПДФО та ЄСВ із таких доходів буде обов'язком підприємства, а не самої фізичної особи. А от трудових відносин не буде, якщо будуть враховані усі нюанси трудового законодавства щодо таких правовідносин.

Аутсорсинг

Такий вид правовідносин стає дедалі популярнішим в Україні. Аутсорсинг (від англійського outsourcing) – це відмова компаній від виконання певних некритичних для бізнесу функцій чи частин бізнес-процесів та передача їх сторонньому підрядникові, який на здійсненні цих послуг спеціалізується професійно[11]. Головним принципом аутсорсингу прийнято вважати такий: «залишаю собі те, що я роблю краще за інших, та віддаю зовнішньому підрядникові те, що він робить краще за мене». Окрім класичних цілей, які, зазвичай, переслідує аутсорсинг, а саме зменшення витрат; підвищення якості продукції чи послуг; стратегічне ставлення до власного бізнесу, на нього (тобто на аутсорсинг) можна покласти ще й завдання зменшення податкового

навантаження та уникнення ризиків вступу в трудові правовідносини. Ця схема умовно виглядає так:

Підприємство А наймає у штат бухгалтерів та пропонує іншим підприємствам бухгалтерські послуги. Великий штат бухгалтерів та спеціалізація підприємства А на таких послугах істотно підвищує рівень їх професійності, особливо у порівнянні з окремим бухгалтером.

Підприємство Б замість укладення трудового договору з бухгалтером укладає господарський договір з підприємством А.

У результаті підприємство Б отримує кваліфіковані послуги, платить за них менше, ніж несло би витрат, найнявши бухгалтера в штат, бо ділить такого «аутсорсингового» бухгалтера з іншими підприємствами – клієнтами підприємства А, уникає трудових правовідносин, та пов'язаних з ними ризиків.

Післямова. Тема, що порушена в статті, дуже важлива і гостра для багатьох підприємств. Зачепити її – все одно що гілкою розворушити мурашник. Але це зроблено свідомо. По-перше, у правовідносинах між юридичними та фізичними особами (найманими працівниками, підприємцями, фрілансерами) багато цікавих та законодавчо неврегульованих нюансів. По-друге, певною мірою йшлося про оптимізацію оподаткування, що не залишає байдужим нікого.

Ринок землі

Н. Луговой, Национальный пресс-клуб «Украинская перспектива»

Эксперты IFC укрепляют партнерство между банками и аграриями

Сельхозпроизводители жалуются на дорогие банковские кредиты, которые временами значительно превышают 20 % годовых. При таких условиях, утверждают они, обеспечить высокую рентабельность агропроизводства и выдержать острую конкуренцию со своими зарубежными коллегами на внутреннем и внешнем рынках почти нереально.

Банкиры на словах готовы кредитовать сельское хозяйство, но агрокредитование развивается медленно, потребности хозяйств в деньгах удовлетворяются лишь частично. Так почему банкиры достаточно настороженно смотрят в сторону АПК и что нужно сделать, чтобы они нашли общий язык с аграриями? Об этом интервью с руководителем Проекта Международной финансовой корпорации (IFC, Группа Всемирного банка) «Развитие агрофинансирования в Украине» М. Павличенко.

– Сегодня в Украине наблюдается достаточно странная ситуация: фермеры жалуются на нехватку оборотных средств, а коммерческие банки – на излишек кредитных ресурсов. Почему так происходит?

– Есть ли в банках действительно излишек кредитных ресурсов – это хороший вопрос. Ведь если есть, то кредиты должны были бы дешеветь, а они остаются дорогими. Можно было бы понизить дороговизну кредитов, если

бы в Украине была высокая инфляция. Например, при инфляции в 15 % банки могли бы привлекать деньги, скажем, под 17 % годовых и предоставлять кредиты под двадцать с лишним процентов. Но сегодня официальная украинская статистика показывает нам инфляцию всего в несколько процентов, а процентные ставки по кредитам тянут до 30 %. Так в чем же дело?

Одно из возможных объяснений заключается в том, что в действительности инфляция значительно более высокая. Другое возможное объяснение: в действительности существует даже определенный дефицит денег для банков, поэтому они, чтобы привлечь денежные ресурсы, вынуждены предлагать высокие процентные ставки по депозитам. А это, в свою очередь, делает дорогими и кредиты, которые они выдают. Другой вопрос, что дорогие кредиты сложно продавать...

Могут действовать и обе эти причины одновременно. Так что вопрос непростой. Похоже, в финансовом секторе существуют определенные перекосы. При таких условиях свободным денежным ресурсам общества трудно перетекать в инвестиции.

Но, так или иначе, банки имеют определенные ресурсы для кредитования бизнеса, в частности, сельского хозяйства. Агросектор после финансового кризиса 2008 г. стал привлекательным для банков, поскольку он демонстрировал стабильность в то время, когда другие падали. Но агросектор является сложным для кредитования, поскольку имеет значительную специфику. Банку непросто понять и адекватно оценить риски сельскохозяйственного производства. Таким образом, он очень осторожно кредитует хозяйства. Вместе с высокими процентными ставками это и дает неудовлетворительный уровень кредитования потребностей наших аграриев.

– Как ваш Проект может поспособствовать тому, чтобы банкиры и сельхозпроизводители в вопросах агрокредитования нашли общий язык?

– Для агрария хорош тот банк, который дает дешевый кредит. А кредиты, как мы уже видели, являются дорогими. Поэтому сельское хозяйство достаточно критически настроено к банковскому сектору. Банки, со своей стороны, тоже осторожны, ведь деньги легко отдать, но иногда сложно вернуть. Добавим к сказанному проблемы с залогом, которые являются типичными для Украины, и мы уже имеем полный букет.

Конечно, чем точнее банк оценивает риски кредитования, тем лучшие условия для хозяйств он может предлагать. Но снижение процентной ставки не может быть значительным, учитывая дороговизну депозитов, которые сейчас являются основным источником привлечения банками денежных ресурсов.

Мы видим выход из ситуации в том, чтобы дать банку лучшее понимание его потенциального клиента – агрария и дать ему возможность более адекватно оценить риски кредитования. Тогда банк смелее будет идти в аграрный сектор и, по возможности, предлагать сельхозпроизводителям лучшие условия для сотрудничества.

– *Как банковский сектор отнесся к такой инициативе вашего Проекта?*

– Собственно говоря, никак, пока мы не предложили банкам конкретный продукт. Когда же они увидели его – разговор сразу приобрел конкретный характер.

Мы предложили инструмент оценки рисков агрокредитования и специальную технологию его использования. Сама по себе оценка хозяйств является достаточно трудоемкой и требует высокой квалификации. Мы создали инструмент, позволяющий значительно экономить время на оценку хозяйства и делать ее намного точнее.

– *За счет чего этого достигается?*

– Во-первых, мы максимально автоматизировали процесс. После введения стандартных отчетов хозяйства все таблицы и графики выстраиваются автоматически за считанные секунды – буквально нажатием клавиши. Во-вторых, кроме финансовых показателей мы подробно анализируем также производственные показатели. В-третьих, наш инструмент имеет развитый механизм бенч-маркинга, а это означает, что мы можем сравнить любой показатель данного хозяйства с соответствующими показателями подобных предприятий. Кроме того, предусмотрены механизмы внутренней перекрестной проверки данных, поскольку, как известно, к украинской отчетности имеются вопросы.

И, наконец, мы предложили уникальную технологию построения помесечных финансовых потоков на следующий год (это фактически является нашим ноу-хау), которая основывается на известных всем технологических картах, но эти таблицы также строятся автоматически.

– *Разве это возможно?*

– Я поначалу тоже не был уверен, что у нас получится. Но сейчас это работает, и мы можем это продемонстрировать. Строятся технологички на основе короткого опросника. Буквально несколько вопросов: какая агроклиматическая зона, какова технология обработки почвы, какие площади под каждой культурой и какая урожайность. Это основное. После введения этих данных в компьютер система автоматически подключает базы данных цен, ресурсов и т. д. Такая таблица рассчитывается почти мгновенно, а на ее основе – сразу строится помесечный денежный поток.

Такой подход максимально формализует и автоматизирует работу с данными и дает как комплексную оценку исторических данных, так и прогноз.

– *Используют ли банки ваш инструмент оценки хозяйства в своей работе?*

– Да. На данный момент мы активно сотрудничаем уже с двумя банками и с третьим – только что начали работать. Еще с двумя банками ведем переговоры. Причем, мы еще не начинали никакого пиара вокруг этого инструмента.

– *На каких условиях осуществляется ваше сотрудничество с банками?*

– Мы передаем право на пользование интернет-версией нашего инструмента оценки рисков. Это предусматривает также поддержку всех баз

данных, которые им используются. Также мы проводим систему тренингов. Это не только обучение пользованием инструментом (он является достаточно простым для пользователя) – это также тренинги по разным вопросам аграрной специфики. Предусмотрены также совместные выезды в хозяйства и их оценка. Таким образом, это является комплексным сервисом – не просто инструментом.

– С какими банками вы подписали договора о сотрудничестве?

– С «Кредобанком» и «Метабанком». «Кредобанк» – это львовский банк, а «Метабанк» – запорожский. Оба имеют свои представительства по всей Украине. Также мы начали сотрудничать с «Энергобанком».

– Удалось ли вашему Проекту объединить международный опыт агрокредитования и украинские реалии?

– Да. Нами использовался международный опыт, в частности опыт голландского банка «Рабобанк». Конечно, мы столкнулись с достаточно серьезными проблемами использования западных подходов в Украине. Тут есть определенная специфика. О ней все знают. Скажем, всем известна ненадежность украинской статистики. Какие отчеты пишут наши хозяйства – такие данные и имеет статистика. Распространена практика продажи урожая за наличные. Некоторые руководители воспринимают как личное оскорбление вопрос относительно состояния хозяйства и противоречий в отчетах. Но мы не ставим целью в течение одного дня изменить людей. Мы работаем в тех условиях, которые есть, и стараемся постепенно что-то изменить к лучшему.

Если мы говорим о ненадежности данных, об их неточности, то для этого в нашем продукте заложены определенные механизмы. Например, упомянутые механизмы сравнения с другими хозяйствами. Причем таким образом мы можем анализировать как агрегированные данные, так и данные по отдельным культурам. Возьмем, к примеру, урожайность. Если она значительно отличается от других хозяйств, то давайте посмотрим на структуру затрат. Если затраты значительно отличаются, то это уже вопрос для разговора с руководством хозяйства. А какова рентабельность? Если культура имеет нормальную урожайность и себестоимость, но убыточна – еще один вопрос. Может, с качеством проблемы? Или за наличные продают?

Заложены также механизмы перекрестных проверок. Все это позволяет сформулировать перечень вопросов для визита в хозяйство. Очень важно, какие ответы на них дадут руководители и специалисты. Это даст не только более точную оценку хозяйства, но и представление о квалификации ключевого персонала.

Таким образом, при создании инструмента оценки рисков была учтена местная специфика. Принимаем ее во внимание и во время использования этого инструмента. Короче говоря, в основе лежат западные технологии оценки, плюс наше ноу-хау помесечного прогнозирования финансовых потоков, но все это сделано с учетом украинской специфики.

– В какой степени работа вашего Проекта может подействовать развитию

украинского сельского хозяйства и укреплению позиций банковского сектора?

– Наилучшим бизнесом является взаимовыгодный бизнес. Любые другие деловые отношения являются недолговечными. Известно, что сельхозпроизводитель критически относится к банку, который дает ему кредит под высокий процент. Банк так же критически относится к сельхозпроизводителю, который может ему отдать или не отдать эти деньги. Наше дело – приблизить их друг к другу, помочь лучше понять друг друга. И это достигается теми методами, о которых я говорил выше.

(<http://info.dedal.ua/news/ournews/46528>)

О. Пестрецова, мол. наук. співроб. НЮБ НБУВ

Ставлення власників земельних паїв та аграріїв до земельної реформи

За результатами соціологічного дослідження, проведеного Центром соціальних експертиз Інституту соціології НАН України в листопаді – грудні 2012 р.

Питання запровадження ринку землі сільськогосподарського призначення залишається дискусійним в українському суспільстві з огляду на очевидність складних економічних, соціальних та політичних наслідків цього кроку. Проблема ставлення до земельної реформи власників земельних паїв та аграріїв обговорювалася на засіданні Національного прес-клубу з аграрних та земельних питань¹. Експерти прокоментували результати наймасштабнішого в Україні соціологічного опитування² із земельних питань, виконаного на замовлення Проекту Агентства США з міжнародного розвитку (USAID) АгроІнвест.

Нагадаємо, п'ятирічний проект USAID «АгроІнвест» (2011–2016 рр.) має на меті сприяння розвитку сільського господарства України та підвищення конкурентоспроможності агробізнесу незалежно від організаційно-правової форми та масштабів виробництва та зміцненню експортного потенціалу України як учасниці глобальної ініціативи з забезпечення продовольчої безпеки. Проект також покликаний допомогти українським селянам краще розуміти та захищати свої права

¹ Довідково: Національний прес-клуб з аграрних та земельних питань створено при Українському освітньому центрі реформ (УОЦР), який у грудні 2012 р. розпочав широкомасштабну інформаційну кампанію на підтримку земельної реформи в Україні. Ця робота здійснюється в рамках діяльності Проекту USAID «АгроІнвест».

² Дослідження було проведено Центром соціальних експертиз Інституту соціології НАН України в листопаді – грудні 2012 р. У цілому було опитано 5164 респондентів (3891 – власники земельних паїв і 1273 – керівники фермерських господарств та сільськогосподарських підприємств). У кожній області було опитано приблизно по 300 власників земельних паїв і приблизно по 100 керівників сільськогосподарських підприємств та фермерських господарств. Паралельно з опитуванням було проведено сім фокус-груп у селах Дніпропетровської, Житомирської, Івано-Франківської, Одеської, Тернопільської, Херсонської та Чернівецької областей. До участі в них запрошувалися голови сільських та селищних рад, місцеві депутати, фермери, керівники сільгоспідприємств тощо.

на землю і продумано розпоряджатися своєю власністю для зміцнення добробуту своїх сімей та України в цілому.

Презентуючи результати соціологічного дослідження, що охопило 13 областей (Житомирську, Чернігівську, Івано-Франківську, Тернопільську, Чернівецьку, Вінницьку, Полтавську, Дніпропетровську, Донецьку, Херсонську, Одеську, Миколаївську області та АР Крим, тобто всі частини країни – її північ, південь, схід, захід і центр), керівник Проекту USAID «АгроІнвест» Е. Блайх зазначив, що ця ґрунтова робота виявилася наймасштабнішою з усіх, які будь-коли проводилися в Україні на земельну тему. «Ми сподіваємося, що результати цього дослідження будуть корисними, сприятимуть проведенню діалогу в аграрному секторі і розвитку земельних реформ», – наголосив Е. Блайх.

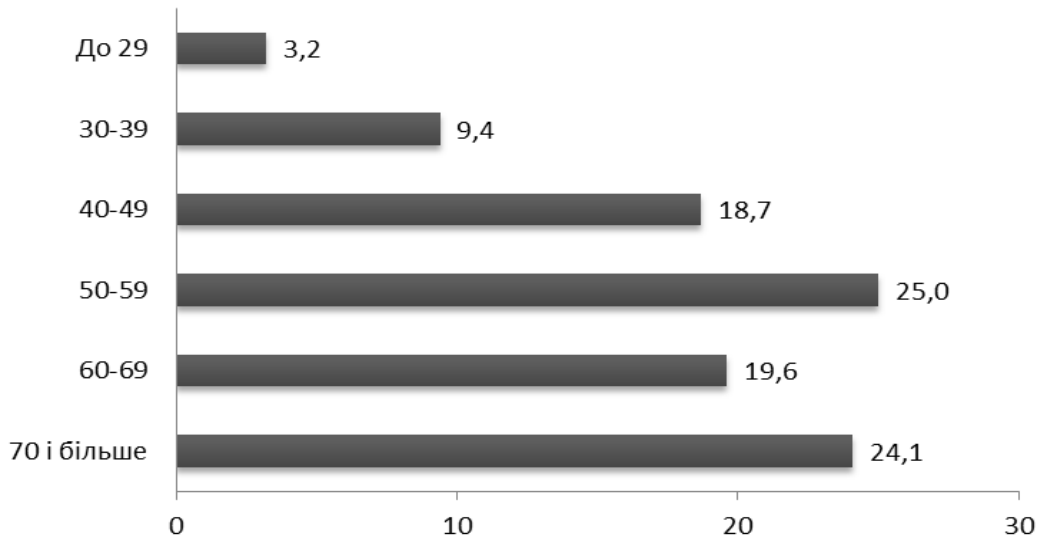
Як підкреслив представник Центру соціологічних експертиз Інституту соціології НАН України О. Гончарук, дослідження було зорієнтоване на те, щоб, насамперед, вивчити ставлення людей, які безпосередньо володіють або використовують землі сільськогосподарського призначення – власників земельних паїв та керівників сільськогосподарських підприємств, фермерських господарств. «Проект цікавили малі виробники. Тобто агрохолдинги не входили до сфери інтересів дослідження», – зауважив О. Гончарук.

У результаті проведеної роботи було отримано своєрідний соціальний портрет учасників земельних відносин. Так, з'ясувалося, що власниками земельних паїв є переважно немолоді люди: 31,3 % серед власників паїв до 50 років, а 68,7 % – старші за 50 років. Середній вік власників паїв – 57 років. Водночас серед учасників опитування були і такі власники паїв, яким виповнилося 94 роки.

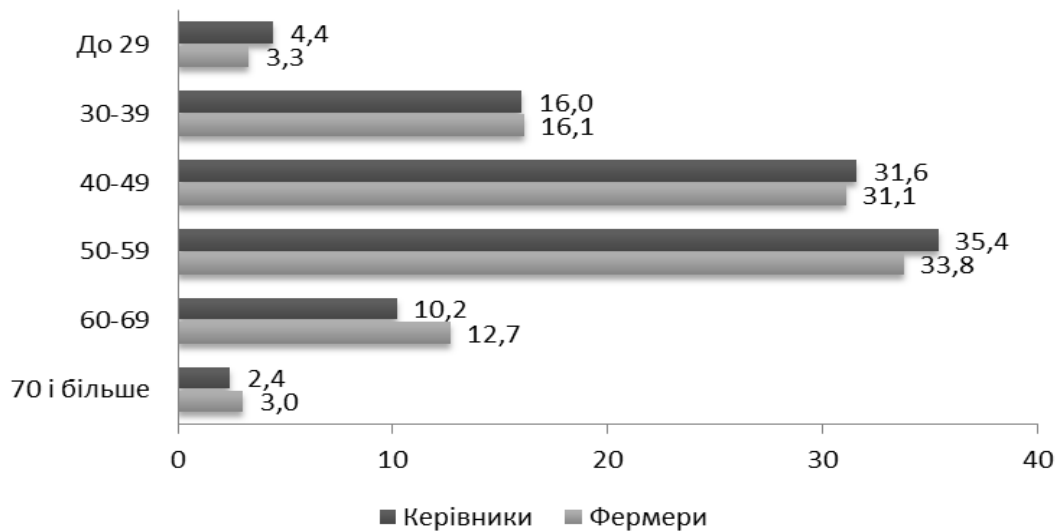
Порівняно з власниками паїв, керівники малих та середніх сільськогосподарських підприємств дещо молодші: середній вік близько 49 років, водночас серед голів фермерських господарств та керівників сільгоспідприємств понад 65 % мають вік від 40 до 60 років. Така ситуація, за словами

О. Гончарука, викликає певне занепокоєння щодо малого відсотку молодих людей, які в аграрній галузі очолюють малі й середні підприємства. Крім того, експерт наголошує: відсоток людей пенсійного віку – високий, тому в донесенні інформації до власників земельних паїв слід враховувати цей фактор.

Власники паїв

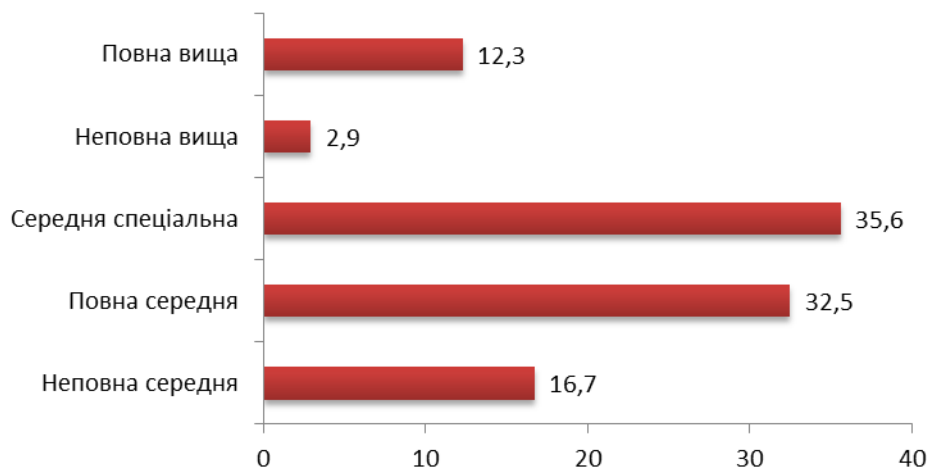
Керівники МСП

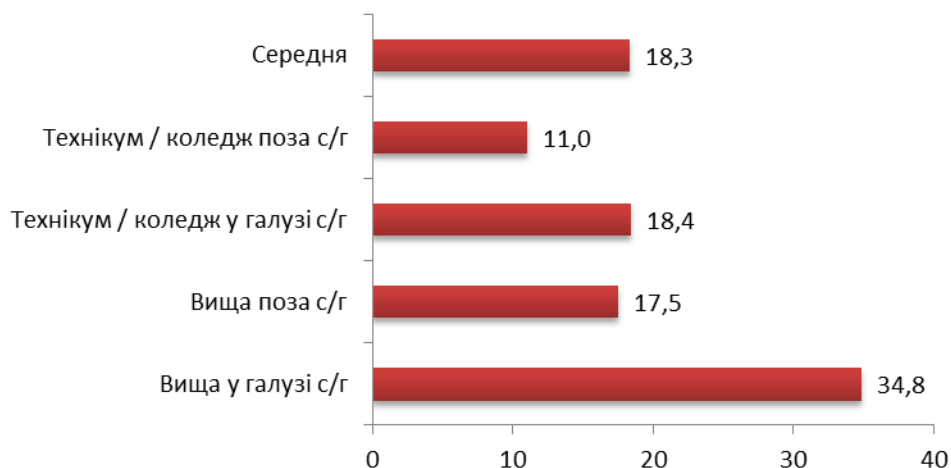
Показовий і освітній рівень сільськогосподарських виробників: власники паїв переважно мають середню освіту, лише кожен сьомий власник земельного паю закінчив вищий навчальний заклад.

Інша ситуація з керівниками сільгоспідприємств та фермерських господарств: вони переважно мають вищу освіту, проте часто – поза сферою сільського господарства, лише кожен третій з них має вищу галузеву освіту. У будь-якому випадку, зазначає О. Гончарук, утримання аграрного бізнесу фермерами без спеціальної освіти повинно викликати занепокоєння, оскільки сільськогосподарське виробництво має власну специфіку і потребує належної фахової підготовки. Добре, якщо люди, які прийшли на керівні посади в галузі, займаються самоосвітою, але є побоювання, що не кожен надає цьому належного значення.

Власники паїв

Керівники та фермери

Соціологічне дослідження засвідчило, що в аграрній галузі залишаються невирішеними проблеми гендерної рівності: шансів обійняти керівну посаду у жінок учетверо менше, аніж у чоловіків, при тому, що серед власників паїв переважають жінки – 60 %, вони становлять лише 18,1 % керівників підприємств, тоді як чоловіки – 81,9 %. Нинішня ситуація засвідчує, що сільські жінки внаслідок тих чи інших причин поки що не беруть повноцінної участі в бізнес-житті аграрного сектору.

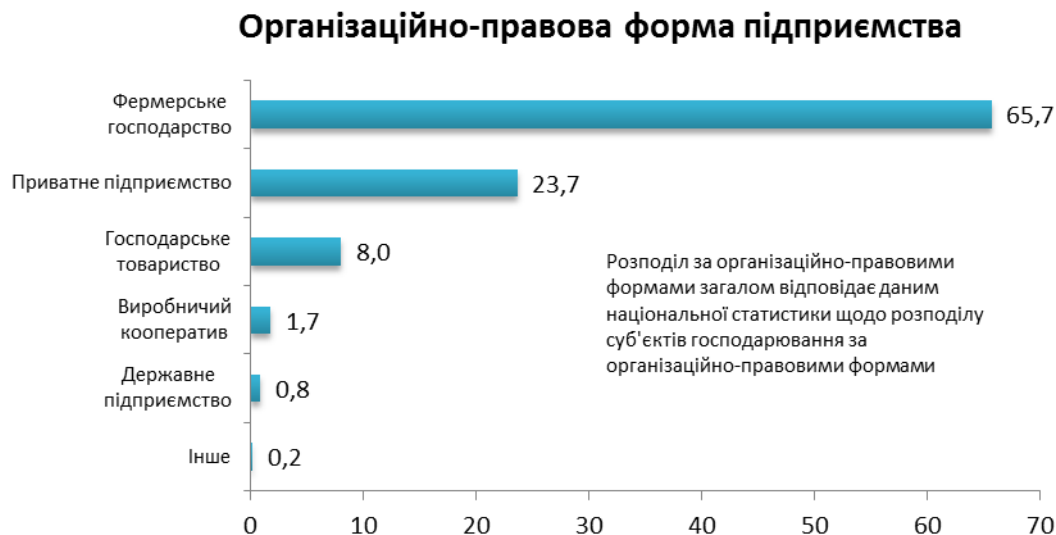
Привертає увагу той факт, що в соціально-економічному житті села роль зайнятості в сільськогосподарському виробництві зменшується. Принаймні це засвідчують результати як цього дослідження, так і низки попередніх. Фактично, аграрна галузь не може забезпечити зайнятість населення: найчастіше власник паю в сільській місцевості – пенсіонер (50 %), зареєстрований безробітний (10 %), працівник поза сільським господарством (понад 25 %); працюючих чи самозайнятих у сільському господарстві трохи більше 13 %.

Отже, господарське виробництво перестає бути визначальним і важливим фактором соціально-економічного життя села, наразі прогнозувати розвиток села через сільськогосподарську галузь складно. «Орієнтуватися на те, що села

будуть розвиватися одночасно із сільськогосподарським виробництвом, очевидно, не зовсім правильно», – наголосив О. Гончарук. Коментуючи ці результати, керівник Проекту «Барометр земельної реформи» (Інститут економічних досліджень та політичних консультацій) О. Нів'євський наголосив: нашим політикам є на що звернути увагу і на чому робити акцент. Дуже часто, зазначає експерт, виникає плутанина, коли говоримо про аграрну політику: всі думають, чому не допомагають с/г виробництву, а потрібно допомогати людям на селі.

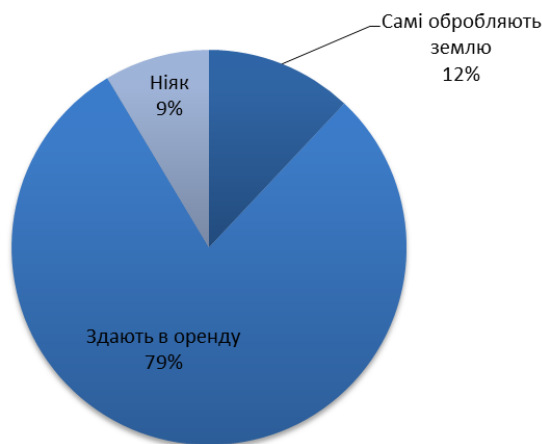
Заступник голови Всеукраїнської асоціації сільських та селищних рад В. Івченко наголошує у цьому контексті, що реформа має бути спрямована не на паї землі, а на відродження села. Для цього, вважає він, потрібно насамперед створити при сільських та селищних радах і безпосередньо державних підприємствах, колгоспи, товариства та кооперативи. Громада має прийняти рішення щодо запровадження сучасних кооперативних форм, організацію спільно з ринком землі і земельних паїв, виробництво с/г продукції, її переробки та реалізації. Не секрет, що зараз дуже багато землі орендують великі господарства, агрохолдинги, які розташовані в різних районах і селах. Тобто немає соціального навантаження на сільські ради.

Загалом в Україні майже 7 млн власників земельних паїв. Здебільшого у власності перебуває по одному паю. Це притаманне для 90 % землевласників. У середньому один пай становить 3,62 га. Його мінімальний розмір серед опитаних респондентів – 0,13 га. Водночас зустрічалися й люди, які сконцентрували у своїй власності до 40 га. Серед учасників дослідження найменші паї зареєстровані в Івано-Франківській області, найбільші – у Донецькій.

Щодо використання належних респондентам земельних паїв, то близько 80 % їх здають в оренду. При цьому близько 9 % землі не обробляють зовсім.

Шляхи використання належних респондентам земельних паїв, %

Орендна плата демонструє стійку тенденцію до зростання обсягів у грошовому виразі. Так, якщо у 2010 р. один гектар землі коштував 437 грн, то у 2012 р. – вже 619 грн.

У свою чергу, обласні розподіли розмірів оплати доволі рівномірні: Житомирська – 308 грн /га, Чернігівська – 423 грн/га, Донецька – 494 грн/га, Миколаївська – 502 грн/га, Одеська – 534 грн/га, АР Крим – 552 грн/га, Херсонська – 559 грн/га, Дніпропетровська – 613 грн/га, Вінницька – 675 грн/га, Тернопільська – 681 грн/га, Чернівецька – 784 грн/га. Виключенням є Івано-Франківська (898 грн/га) та Полтавська (1120 грн/га) області.

Щодо розрахунків за оренду, то зазвичай орендодавці самі обирають більш вигідну для себе форму сплати. Досить часто продукція та готівка є більш затребуваними, ніж послуги (відповідно 59,3 % і 27,3 %). При цьому орендну плату в повному обсязі на момент дослідження отримали 90,2 % власників паїв.

Середній термін дії угод оренди становить 8,7 років – можна оцінювати як досить прийнятний термін з огляду на можливість планування діяльності підприємства на перспективу. Майже такий термін пропонує законопроект про оренду землі, у якому мінімальний строк орендного договору пропонується на сім років.

Між тим, за даними дослідження, на які послався заступник керівника Проекту USAID «АгроІнвест» О. Каліберда, третина респондентів ніколи не бачили своєї землі, а менше половини (42 %) ніколи на ній навіть не стояли. «Як на мене, це досить вагомі цифри – сказав О. Каліберда, – варто замислитися над тим, що контакт власника зі своєю землею досі залишається незначним. А це засвідчує, що він не завжди дбає про цю землю та її майбутнє».

Це підтверджують дані дослідження: 8,6 % земель сільськогосподарського призначення не обробляються. На переконання О. Каліберди, це надто високий рівень.

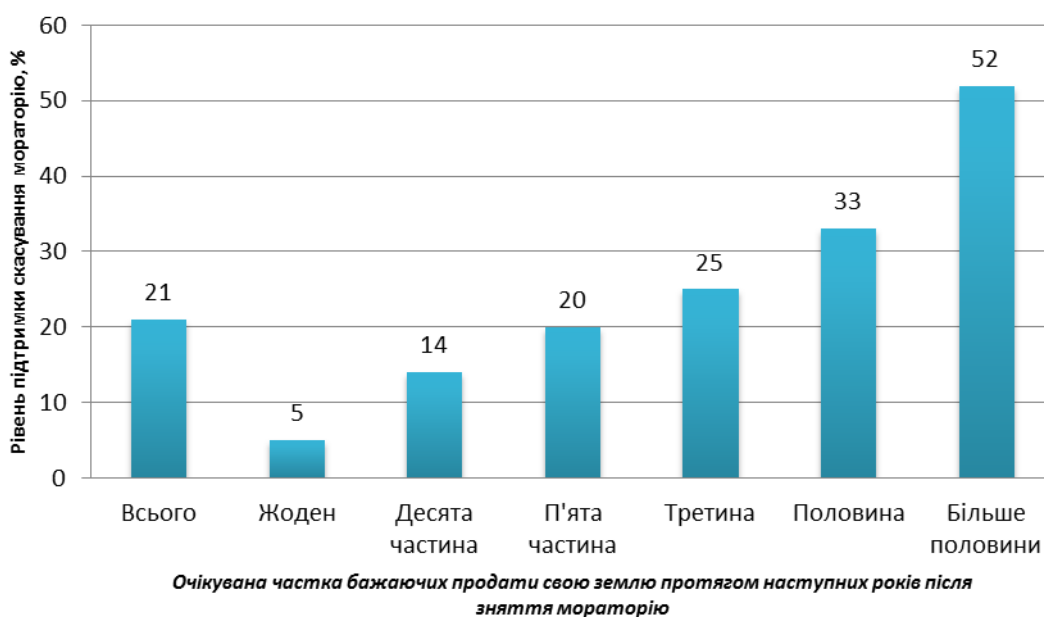
Водночас, за даними дослідження, до скасування мораторію на продаж земель сільськогосподарського призначення здебільшого спостерігається негативне ставлення, зокрема проти виступають 58,5 % власників земель, 56,1 % – фермерів та 56,8 % керівників. Негативне ставлення респонденти

обґрунтовують низьким рівнем конкурентоспроможності, а, відтак, побоюваннями щодо приходу «чужих» власників і витиснення фермерства з надходженням великого іноземного капіталу та ін.

Позитивно до можливості продажу землі ставляться 20,7 % власників паїв та 26 % фермерів, що пояснюється здебільшого прагненням мати можливість продати землю у випадку небажання її обробляти та, навпаки, придбати землю замість того, щоб орендувати для розгортання власного фермерського чи іншого господарства.

Показово, що ставлення до скасування мораторію залежить від рівня освіти, стану здоров'я респондентів, очікуваної вартості га землі після зняття мораторію.

Підтримка скасування мораторію: ставлення в залежності від кількості бажаних продати землю протягом кількох наступних років, %

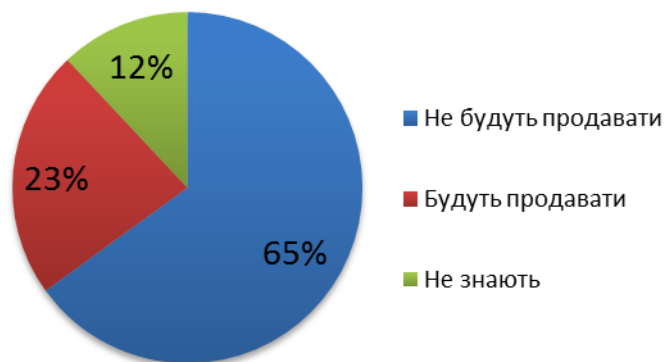
Зокрема, 40,2 % респондентів, що підтримали скасування мораторію, очікують, що вартість одного гектара становитиме понад 50 тис. грн. При цьому понад 52 % респондентів мають бажання продати свою землю протягом наступних років після зняття мораторію.

Щодо намірів продати/купити землю, то серед фермерів та керівників немає однозначної відповіді. Водночас 65 % власників землі не мають наміру щодо продажу землі.

Таким чином, враховуючи нинішній рівень невизначеності, наміри продати/купити землю можна вважати позитивними. Ці цифри можна інтерпретувати на користь зняття мораторію.

Наміри фермерів, керівників купити землю після зняття мораторію

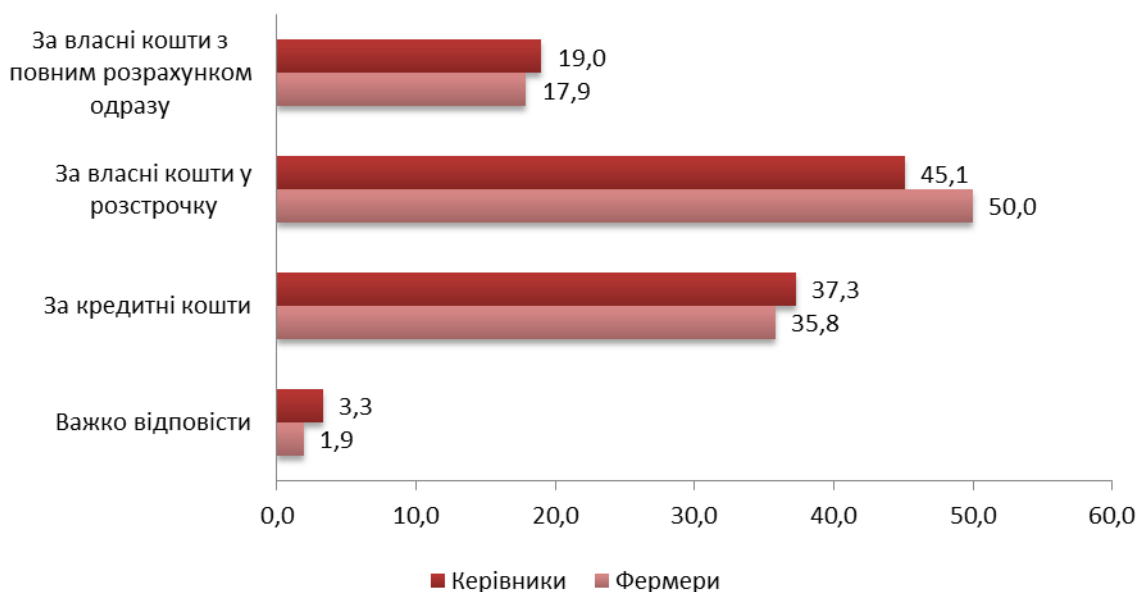

Наміри власників землі продати землю після зняття мораторію

Дослідження показало, що ставлення респондентів до скасування мораторію залежить від багатьох факторів: чим швидше розвивається підприємство, тим краще його керівник або фермер, або власник цього підприємства розуміє і ставиться більш позитивно до ідеї скасування мораторію; чим більшу роль, ціну або особливості на ринку бачить респондент, тим більша його підтримка щодо скасування.

Для купівлі землі в разі зняття мораторію фермери/керівники планують залучати кошти банків та кредитних спілок.

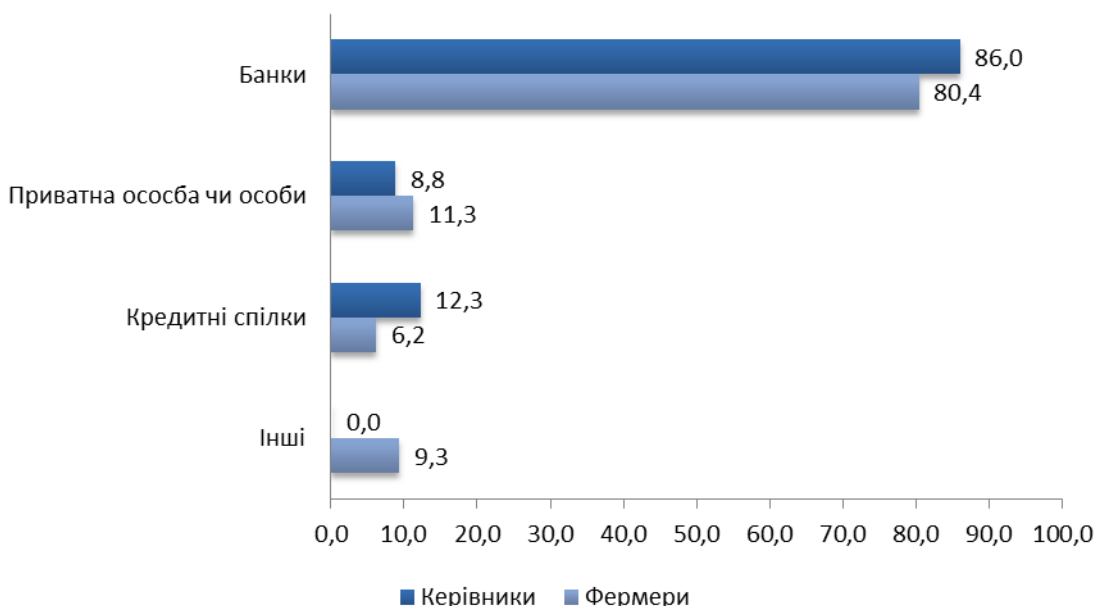
Кошти, які фермери/керівники планують використати для купівлі землі в разі зняття мораторію, %

Водночас 80,4 % фермерів і 86 % керівників сільськогосподарських підприємств сподіваються на те, що банківський сектор проявить зацікавленість до фінансування купівлі земель с/г призначення.

Проте, за словами О. Каліберди, зацікавленість до кредитування земельного ринку з боку банків досить помірна. З іншого боку, фахівці розраховують, що банківський сектор все ж таки побачить можливість працювати на земельному ринку.

Джерело позикових коштів, %

Важливим аспектом функціонування сільськогосподарського виробництва є необхідність урегулювання юридичних проблем. У цьому контексті особливо актуалізується питання інформування громадян щодо перебігу земельної та аграрної реформи та забезпечення юридичної підтримки у вирішенні земельних питань.

На думку менеджера з комунікацій та освітніх кампаній Проекту «АгроІнвест» М. Зарицької, коливання у рівнях поінформованості сільськогосподарських виробників і власників паїв викликана різною мірою актуалізації проблем: тобто чим актуальнішою є проблема, тим більший рівень поінформованості. За її словами, цей рівень найвищий у фермерів та керівників МСП.

М. Зарицька звернула увагу на те, що в разі необхідності вирішення юридичних проблем, з якими стикаються землевласники та сільгоспвиробники, досить показовими виглядають результати дослідження джерел, до яких вони звертаються.

Згідно з дослідженням, найбільш важливим джерелом інформації респонденти назвали телебачення, інформацію від родичів та друзів, періодичну пресу та сільського голови (понад 50 %). Лише 19 % респондентів назвали важливим джерелом інформації депутатів та місцеві ради, у той час як неважливою інформацію з даних джерел називають 63 %. Показовим є відсоток респондентів, що називають Інтер-нет неважливим джерелом інформації – 79 %. Тобто фактично мова йде про те, що велика кількість респондентів не користується Інтернетом узагалі або через те, що не мають доступу до нього, або не вміють користуватися. І хоча проблема доступу до Інтернету на селі сьогодні вирішується завдяки Програмі «Бібліоміст»³, очевидним є те, що зрушення в цьому напрямі – справа майбутнього.

Отже, попри відносно велику кількість джерел інформації, головним недоліком особливостей інформування можна назвати її переважно вербальний характер, тобто неможливість відтворення за необхідності. Доволі низькою видається оцінка представників міської влади як джерела інформації, так само, як і рівень поширеності сучасних засобів комунікації та отримання інформації.

Що ж до правового супроводу земельних питань, то актуальність цієї проблеми лише посилюється: попри фактичне завершення видачі актів на право власності, спори, пов'язані з оформленням прав власності, продовжують домінувати за частотою виникнення – 38,3 %. Найчастіше спори стосовно паїв виникають з юридичними особами або органами влади. У такому випадку окремому громадянину протистоїть орган державної влади (32,5 %) або юридична особа – орендар (43,6 %), тому вирішити самотужки такий спір доволі проблематично. Більш ніж у 2/3 випадків спори пов'язані з умовами оренди або виконанням умов чинної угоди.

Найчастіше в пошуках юридичної підтримки керівники сільгосппідприємств та фермери звертаються до штатного юридичного радника (44,2 % і 36 % відповідно), до зовнішнього юриста в міру необхідності звертається 14,6 % керівників і 6,3 % фермерів.

Водночас досить великий відсоток респондентів (40,3 % керівників і 56,8 % фермерів), які не дали відповіді на запитання «Хто надає юридичну

³ Довідково: Програма «Бібліоміст» розширює доступ до інформації та сучасних технологій шляхом: обладнання близько 1600 публічних бібліотек комп'ютерною технікою до 2013 р.; навчання бібліотекарів роботі з новітніми технологіями на базі 25 тренінгових центрів та підвищення рівня комп'ютерної грамотності населення у бібліотеках-учасниках по всій країні; надання підтримки бібліотекам у здійсненні адвокаційної діяльності та залученні додаткових ресурсів; просування сучасних українських бібліотек серед широкої громадськості.

підтримку підприємству/господарству?». Можна припустити: скоріше за все, респонденти, що не визначилися, отримують допомогу з юридичних питань спорадично і з випадкових джерел.

Слід зазначити, що сьогодні за юридичною допомогою власники земельних паїв та аграрії можуть звернутися до Ресурсного центру з прав на землю та Асоціації «Земельна спілка України», яка є офіційним консультантом із земельних прав.

Підсумовуючи, варто звернутися до висновку президента Національної асоціації сільськогосподарських дорадчих служб України Р. Корінця про те, що хоч земельна реформа в Україні проходить майже 20 років, власники земельних ділянок так і не стали тим соціальним ліфтом, який виводить її на нові якісніші рівні. За словами Р. Корінця, результати дослідження показують, що земельна реформа в Україні, як і раніше, здійснюється у відриві від аграрної реформи. Тож сподівання на те, що прийдуть ефективні власники і піднімуть сільськогосподарське виробництво, поки що не справджуються. «Я не перестаю наголошувати – земельну реформу, на жаль, робили землеміри, а не економісти. І це надалі залишається проблемою».

М. Вернигора, Національний прес-клуб з аграрних та земельних питань

Оренда сільськогосподарської землі – чи можливий баланс інтересів?

В Україні мораторій на купівлю-продаж сільськогосподарських земель діє вже тривалий час. Після розпаювання земель колишніх колгоспів і радгоспів значна частина земельних ділянок (паїв) була передана у власність тим, хто працював на ній за радянських часів. Як показало масштабне дослідження, проведене наприкінці 2012 р. Центром соціальних експертиз Інституту соціології НАН України на замовлення Проекту USAID «АгроІнвест», нині майже 80 % цих людей перетнули 50-річний рубіж, а 43 % мають вік понад 60 років. За таких умов значна їх частина не в змозі самотійно вести на своїх земельних ділянках сільськогосподарське виробництво.

Натомість із боку сільськогосподарських підприємств та фермерської спільноти існує значний попит на землю. Очевидним виходом із цього становища в умовах мораторію стало значне поширення оренди сільськогосподарських угідь. Саме оренда дає можливість сільгоспвиробникам зібрати масив землі, на якому можна вести прибутковий сільськогосподарський бізнес та забезпечувати продовольчу безпеку українців.

Як же складаються орендні відносини в Україні? Чи знаходять орендарі спільну мову з орендодавцям? Які існують проблеми в цій сфері? Відповіді на ці та інші питання дало згадане вище опитування. Його результати сьогодні коментує фахівець з аграрної політики Проекту USAID «АгроІнвест» О. Муляр.

– Сьогодні оренда земельних ділянок (паїв) є головним джерелом отримання землі для сільгоспвиробників. За результатами опитування

власників, 80 % земельних паїв здані в оренду, 12 % земельних ділянок вони обробляють самостійно і близько 9 % паїв не обробляється.

Орендні платежі є істотним джерелом доходу для землевласників. За даними обстеження, у середньому орендна плата становить 20 % річного доходу власника паю та 10 % доходу домогосподарства в сільській місцевості.

Наведені дані підтверджують важливість ринку оренди землі як для власників паїв, так і для сільсько-господарських виробників. Більше того, як показує світовий досвід, оренда землі залишатиметься досить ваговою і після запровадження ринку купівлі-продажу земель сільськогосподарського призначення. Так, у Великобританії близько 40 % сільськогосподарських земель орендуються, у Швеції – 43 %, у США – 50 %, а в Німеччині – майже 70 %.

За результатами нашого обстеження, 65 % власників паїв вважають, що орендна плата є низькою або дуже низькою. При цьому власники паїв добре усвідомлюють свою слабку позицію при веденні переговорів з виробниками щодо умов оренди їхньої землі. По суті, окремому власнику паю з власною земельною ділянкою посередині великого земельного масиву дуже складно впливати під час переговорів з орендарем на рівень орендної плати, обумовлювати шляхи підтримки родючості ґрунтів, відстежувати спосіб використання землі тощо.

Економічна цінність окремої земельної ділянки власника паю є порівняно низькою. Значно більшу цінність має цілісне поле, що складається з низки окремих ділянок (паїв), яке привабливою виробничою одиницею для сільгоспвиробників. Однак окремі власники паїв не отримують ніяких вигод від цінності цілого поля через відсутність організованих дій. Ось чому при укладанні договорів оренди люди здебільшого погоджуються на умови, які пропонуються орендарями. Лише конкуренція серед орендарів нині надає певної динамічності ринку оренди землі.

Власники паїв не мають важелів впливу на формування умов оренди. Вони не вбачають реальної можливості впливати на стан та умови оренди. Через це власники паїв не надто цікавляться питаннями цінності власної землі. За результатами обстеження, лише 10 % опитаних власників паїв знають нормативну грошову оцінку своєї земельної ділянки, величина якої нині має безпосередній вплив на рівень орендної плати. До того ж тільки один з п'яти землевласників знає про рекомендований у державі рівень орендної плати, який визначається у відсотках до нормативної грошової вартості земельної ділянки.

Важливим фактором є також похилий вік власників паїв. Згідно з опитуванням власників паїв, близько половини з них досягли пенсійного віку. Також, як засвідчили обстеження, кожен четвертий власник паю проживає поза межами населеного пункту, де розташована його земельна ділянка. Більшість із таких власників отримали свою ділянку в спадок. Крім того, цікаво, що близько третини власників паїв ніколи не бачили своєї земельної ділянки, а понад 40 % ніколи не стояли на своїй землі. Такі відповіді надали ті власники паїв, які проживають у сільській місцевості. Цілком очевидно, що ці відсотки будуть іще вищими, якщо опитати тих землевласників, які мешкають у містах (а це – 25 % власників паїв).

Таким чином, через особливості приватизації земельних ділянок, певну емоційну відстороненість, а також територіальну віддаленість значної частки власників паїв від своєї власності склалася ситуація, коли землевласники не впливають на долю своєї власності, і це не може не позначитися на стані орендних відносин в Україні. Отже, існує ряд серйозних факторів, які зумовлюють перманентно слабку позицію окремого власника паю в стосунках з орендарем.

Усвідомлюючи слабкість людей в орендних відносинах, держава намагається встановити певний баланс інтересів шляхом запровадження мінімального рівня орендної плати та встановлення типового договору оренди. Однак тут завжди існуватимуть ризики, пов'язані з запізненням важливих кроків або негативними наслідками викривлення ринку через адміністративні заходи. Тож необхідно сприяти кращому залученню людей до формування орендних відносин, адже мова йде про їхню приватну власність.

Фермерам та керівникам сільськогосподарських підприємств було запропоновано оцінити їхні витрати часу і зусиль на ведення переговорів із землевласниками стосовно оренди землі. Серед виробників від 25 % до 60 % (залежно від розміру господарства) відповіли, що витрачають значну кількість часу та зусиль на ведення переговорів із землевласниками щодо оренди землі. Значні проблеми пов'язані також з оформленням договору оренди на кожному окрему ділянку.

Окремим серйозним питанням для виробників є збереження цілісності окремого поля як виробничої одиниці. Так звана «шаховість» поля, тобто наявність на одному полі великої кількості земельних ділянок, які належать різним власникам, та необхідність домовлятися з кожним з них окремо, додає значних ризиків для виробників. Ці ризики можуть зрости при запровадженні купівлі-продажу сільськогосподарських земель. Звичайно, від цього страждає інвестиційна привабливість сільського господарства.

За різними оцінками, за умови забезпечення державою сприятливого бізнесового середовища, збільшення інвестицій у сільське господарство протягом наступних 10–20 років вартість землі може зрости у 20–40 разів. Тут важливу роль відіграють такі чинники, як зростаючий світовий попит на продукцію сільського господарства, близькість України до ряду ринків сільськогосподарської продукції та рівень цін на землю у сусідніх країнах ЄС. Добре організований ринок оренди землі, безперечно, сприятиме зростанню доходів як сільськогосподарських виробників, так і землевласників-орендодавців.

Встановленню балансу інтересів між землевласниками та орендарями в орендних відносинах, збереженню родючості ґрунтів, консолідації використання землі та кращому залученню інвестицій у сільське господарство могли б посприяти кроки, спрямовані на підвищення організованості дрібних землевласників.

Організованість дій власників земельних ділянок (паїв) допоможе їм захистити свою власність та збільшити власні доходи. Попередньо погоджені єдині умови договору оренди на окремі земельні масиви, що складаються із земельних ділянок, консолідована позиція землевласників при веденні переговорів з орендарями, безперечно, сприятимуть значно кращому врахуванню

інтересів дрібних землевласників, забезпеченню цілісності використання землі та зростанню вартості земельної власності людей.

З іншого боку, як уже зазначалося, це сприятиме також зниженню витрат часу та зусиль орендаторів на переговори з землевласниками, знизить невизначеність в орендних відносинах, сприятиме плануванню бізнесу, підтриманню сівозмін, що матиме позитивний вплив на родючість ґрунтів, а також на підвищення інвестиційної привабливості галузі.

Фінанси

Т. Горенко, старш. наук. співроб., канд. економ. наук СІАЗ НБУВ

Л. Присяжна, наук. співроб. НЮБ НБУВ

Реальний стан економіки й банківської галузі: підсумки, тенденції, прогнози. Законодавчі ризики

5 червня в Інформагентстві «Українські новини» відбулася прес-конференція на тему: «Реальний стан економіки і банківської галузі: підсумки, тенденції, прогнози. Законодавчі ризики».

У прес-конференції взяли участь президент АУБ, віце-президент Центрально-Європейської банківської федерації, заслужений економіст України О. Сугоняко й заступник голови Комітету Верховної Ради з питань фінансів і банківської діяльності, народний депутат С. Кубів.

У своєму виступі «Банківська галузь: сучасний стан та виконання основних функцій» О. Сугоняко наголосив, що три останні квартали має місце рецесія української економіки (реальний ВВП у III кварталі. 2012 р. становив «мінус» 1,3 %, IV кварталі. – «мінус» 2,5 %, V кварталі. – «мінус» 1,3 %). Цей факт дає підстави експертам і міжнародним фінансовим організаціям, рейтинговим агентствам говорити про негативні тенденції поточного 2013 р.

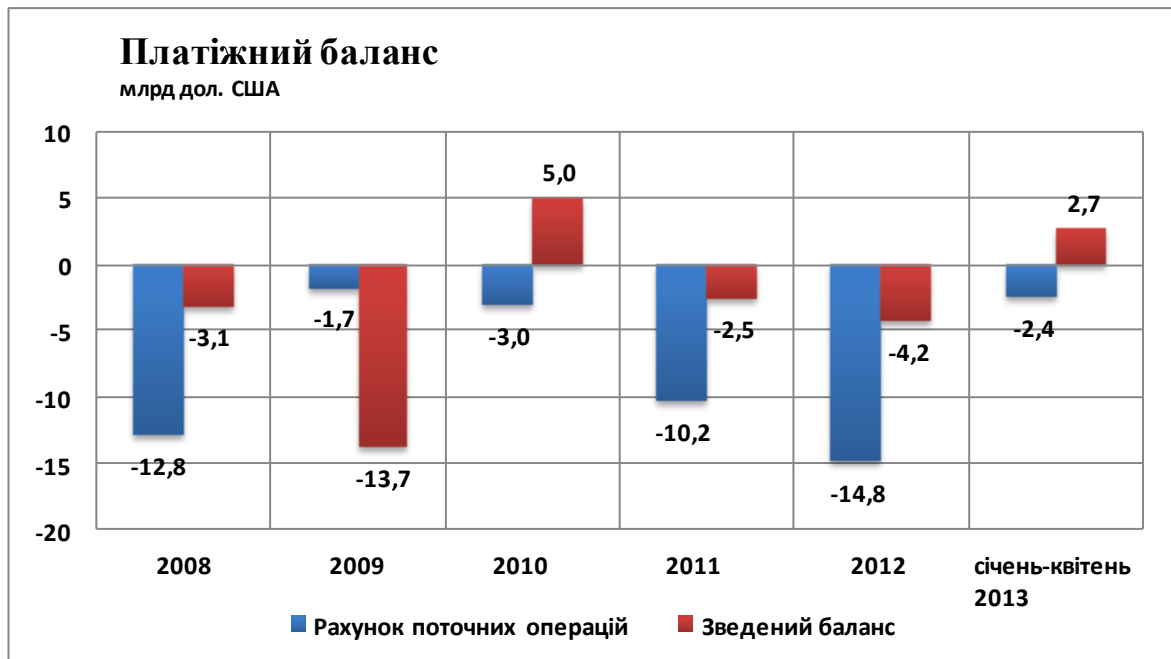
За показником економічного ризику (економічна стабільність, економічні дисбаланси, кредитний ризик в економіці) банківська галузь України має найгіршу оцінку – 10. За показниками галузевого ризику – 7. За класифікацією BISRA рейтингової агенції Standard&Poor's, сукупна оцінка банківської галузі України – 9. Це найгірша оцінка для всіх держав, що виникли на терені колишнього СРСР (гірше лише Білорусь із 10 балами).

Негативно позначилося і на економіці, і на банках утримання стабільного курсу й низької інфляції – як стратегічних цілей влади останніх трьох років. Ці політичні цілі досягалися за рахунок утиску ліквідності у 2011 та 2012 р., що призвело до істотного зростання боргового навантаження на банки. Якщо приріст процентних доходів за січень–квітень 2013 р. порівняно з цим же періодом попереднього року становив 8,3 %, то приріст процентних витрат склав 21,9 %. Така тенденція була закладена вже в останньому кварталі 2011 р. і тривала весь 2012 р.

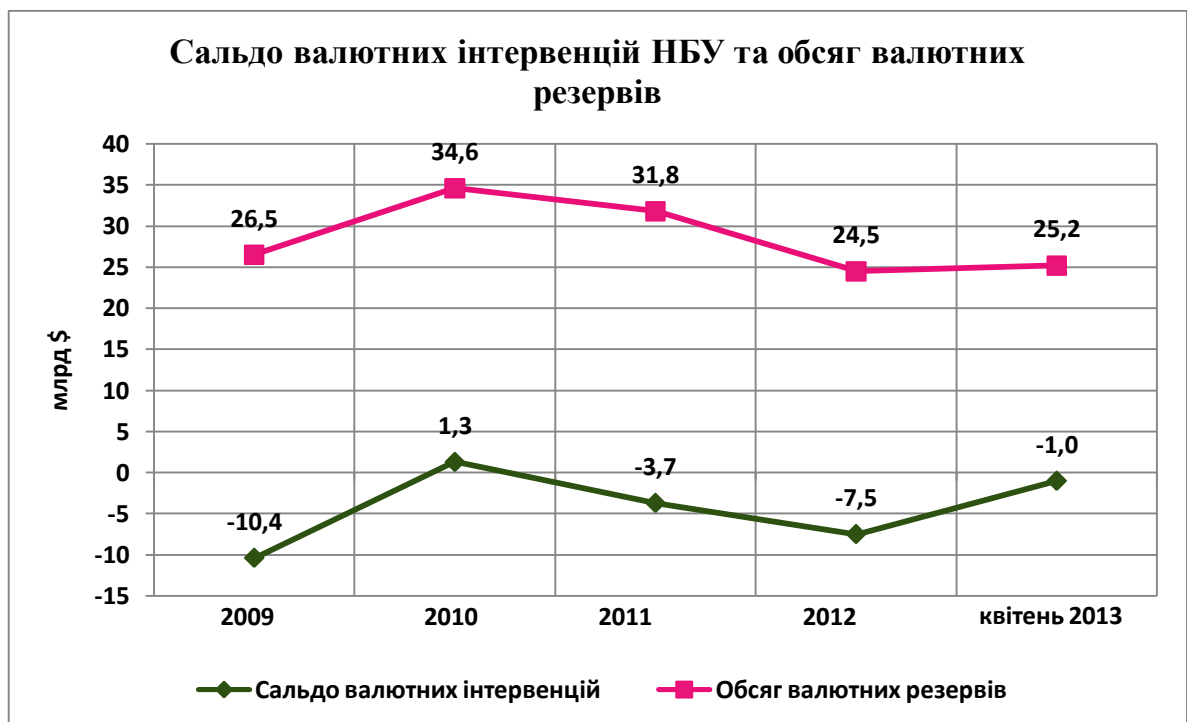
Жорстка монетарна політика, дефляція заморозили економіку. Проблеми бюджетні, боргові, платіжного балансу й курсу гривні влада вирішує шляхом нарощення боргу.

Якщо говорити про ситуацію з промисловістю, то «маємо ті ж самі негативні тенденції. По-перше, якщо у кризовому 2009 р. падіння промислової продукції склало 31,9 %, то в січні-квітні 2013 р. вже маємо реальне падіння промислової продукції 4,2 % і воно продовжується».

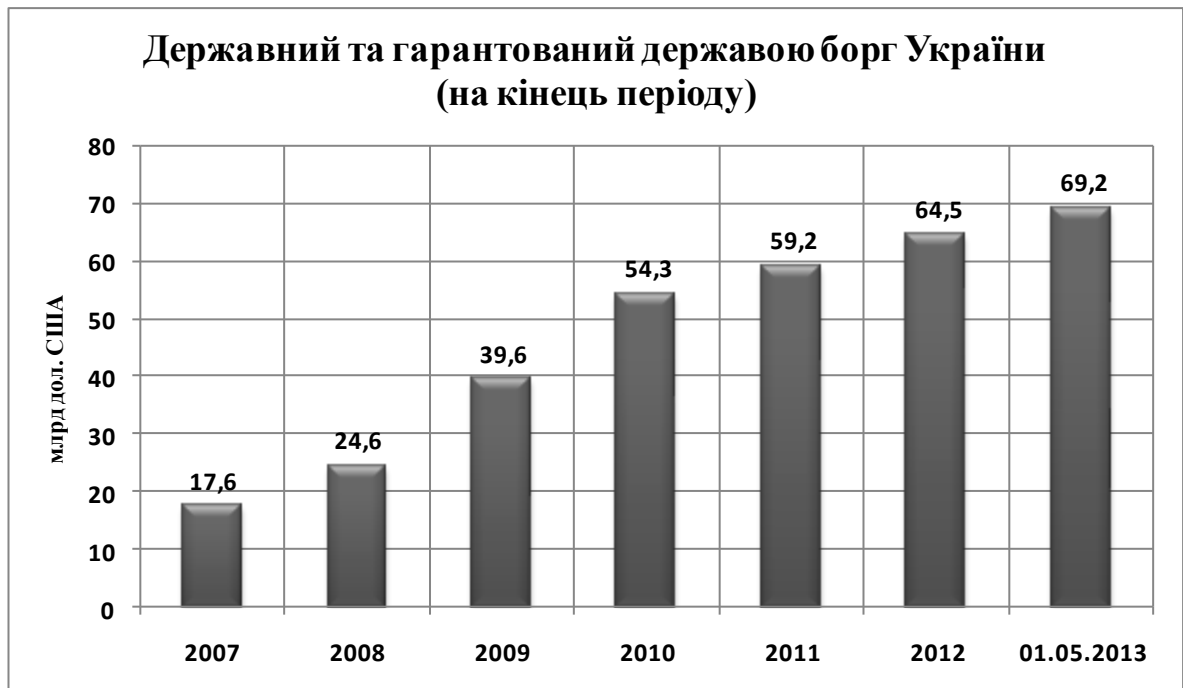
Щодо платіжного балансу, у 2012 р. негативне торговельне сальдо становило 14,8 млрд дол. «Яким чином можна було перекрити негативне сальдо? За рахунок таких складових: продаж валютних резервів, збільшення боргів (тобто позичати кошти закордоном) зменшення в обігу кількості гривні. Що власне і спостерігали», – констатував експерт.

Коментуючи питання обсягів золотовалютних резервів, О. Сугоняко наголосив, що 2012 р. Нацбанк продав валюти більше, ніж у кризовому 2009 р. Негативна тенденція у I кварталі 2013 р. триває і сьогодні: вартість стабільності курсу становить «мінус» 11 млрд дол. золотовалютних резервів, підкреслює експерт.

Державний і «гарантований державою» борг з 2007 по 2009 р. зріс на 22 млрд дол., а з 2010 по 2012 р. – на 24,9 млрд дол. «За три роки борг зріс майже до 960 млрд грн – застерігає О. Сугоняко. – Ці кошти будуть зібрані через девальвацію, інфляцію тощо. Тобто ми живемо в борг: економіка падає, золотовалютний резерв падає, а борг нарощується».

Реальна відсоткова депозитна ставка. Залучені кошти є найбільшою частиною пасивів банку, яка в кілька разів повинна перевищувати його власні кошти. Фактично залучені кошти – це основне джерело формування ресурсів комерційного банку, які спрямовуються на проведення активних операцій.

До залучених коштів банку належать залишки коштів на поточних, бюджетних і розрахункових рахунках клієнтів, ощадні й строкові вклади фізичних і юридичних осіб, вклади до запитання, різні види депозитних рахунків, таких як умовні, заставні, брокерські, цільові депозити, депозити в іноземній валюті, а також кошти на кореспондентських рахунках інших банків (лоро-рахунки). У банківській практиці всі рахунки клієнтів, відкриті в банку, у цілому називають депозитами, а залучені кошти – депозитними зобов'язаннями.

Метою банківського менеджменту у сфері керування зобов'язаннями банку є залучення достатнього обсягу коштів з найменшими витратами для фінансування тих активних операцій, які має намір здійснити банк. Отже, у процесі формування ресурсної бази менеджмент повинен враховувати два основні параметри керування – вартість залучених коштів і їх обсяг.

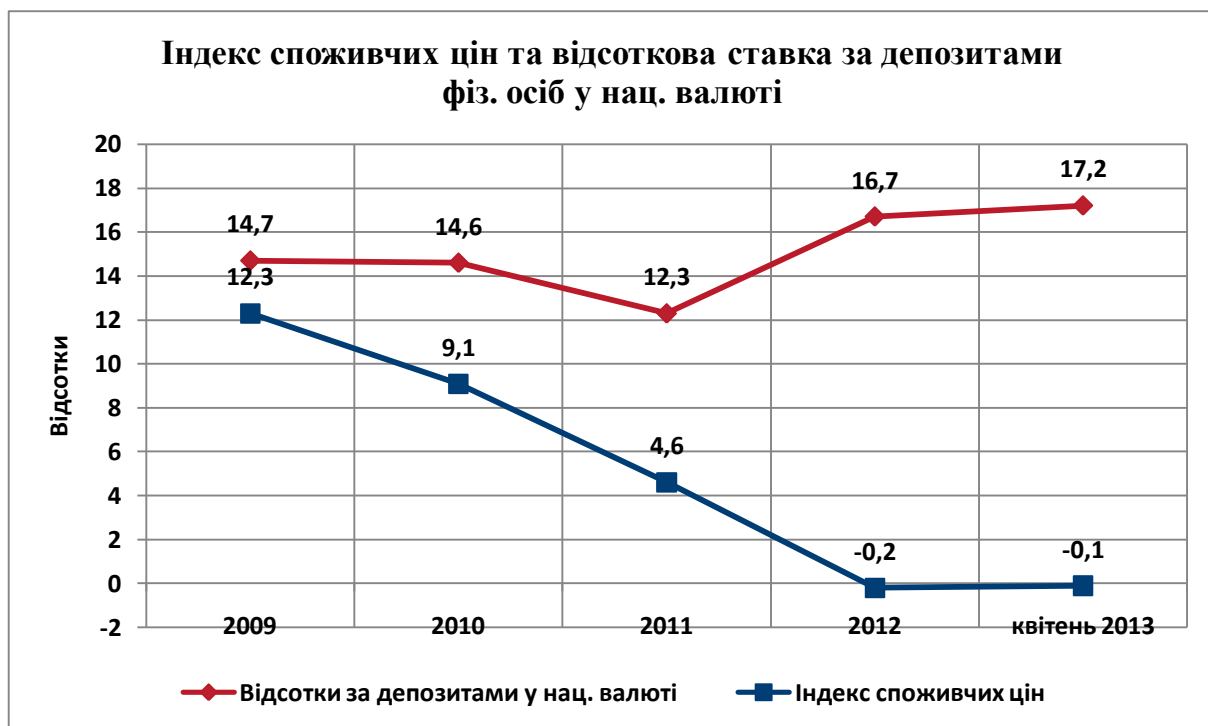
Для забезпечення бажаної структури, обсягів і рівня витрат за депозитними зобов'язаннями менеджмент використовує різні методи залучення коштів, які загалом поділяються на дві групи – цінові й нецінові методи керування залученими коштами.

Сутність цінових методів полягає у використанні відсоткової ставки за депозитами як головного важеля в конкурентній боротьбі за вільні грошові кошти фізичних і юридичних осіб. Підвищення пропонованої банком ставки дає змогу залучити додаткові ресурси. І, навпаки, банк, перенасичений ресурсами, але обмежений не багатьма прибутковими напрямками їх розміщення, зберігає чи знижує депозитні ставки.

Нецінові методи керування залученими коштами банку базуються на використанні різноманітних прийомів заохочення клієнтів, які прямо не пов'язані зі зміною рівня депозитних ставок. До таких прийомів належать реклама;

поліпшений рівень обслуговування; розширення спектра пропонованих банком рахунків і послуг; комплексне обслуговування; додаткові види безкоштовних послуг; розташування філій у місцях, максимально наближених до клієнтів; пристосування графіка роботи до потреб клієнтів.

Реальна процентна ставка являє собою номінальну ставку (тобто ставку, що склалася на ринку), скореговану на процент інфляції. Наприклад, якщо номінальна ставка за депозитом становить – 8 % річних, а рівень інфляції 6 %, то реальна процентна ставка – 2 %. У 2009 р. вона становила $14,7 - 12,3 = 2,4$, а у 2012 р. – 17 %. Це говорить про штучний дефіцит гривні в цей період і зростання депозитних ризиків.

Для аналізу показників роботи банків Асоціація українських банків використала баланси 138 банків. За одержаними балансами виконано розрахунки ряду показників за станом на 1.05.2013 р., у тому числі щодо індикативної групи банків, до якої увійшло 106 банків, зроблені розрахунки в динаміці для з'ясування загальносистемних тенденцій з початку 2013 р.

Структура активів індикативної групи протягом року зазнала певних змін: зменшилася питома вага кредитів з 60,61 до 60,29 % у загальному обсязі активів, депозитів та кредитів у банках – з 2,86 до 2,08 %, коррахунків – з 11,34 до 10,52 % та зросли вкладення у цінні папери – з 6,62 до 8,21 %.

Структура кредитного портфеля за об'єктами кредитування індикативної групи станом на 1.05.2013 р. була такою: кредити юридичним особам – 78,34 % (77,38 %) – становили 509,5 млрд грн; кредити фізичним особам – 18,72 % (18,69 %) – 121,7 млрд грн; кредити й депозити іншим банкам – 2,94 % (3,93 %) – 19,1 млрд грн.

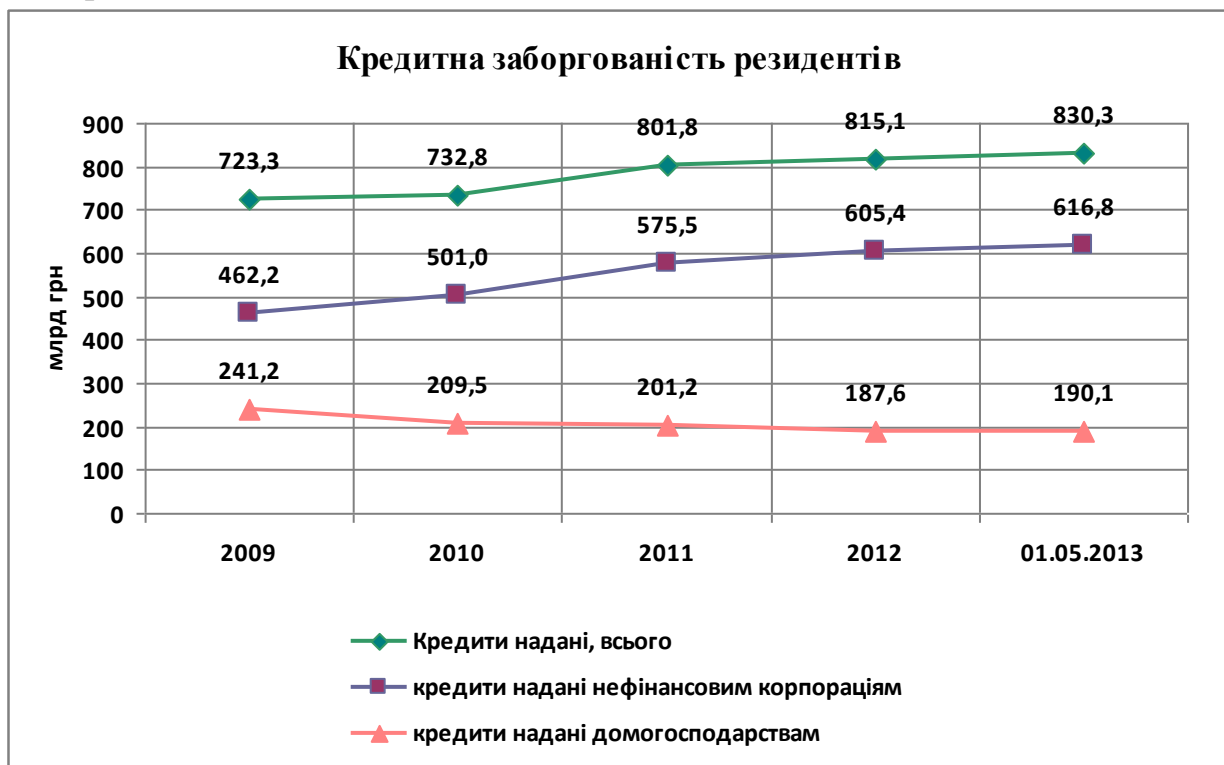
Структура зобов'язань з початку року також змінилася. При цьому зросла питома вага строкових коштів – з 43,49 до 44,36 %, коштів до запитання

клієнтів – з 19,29 до 20,45 % і знизилася частка коштів банків – з 20,21 до 16,62 %.

Обсяг капіталу 137 банків на 1.05.2013 р. становив 148 789,1 млн грн, або 14 195,8 млн ЄВРО. Обсяг сплаченого статутного капіталу становив 136 081,0 млн грн.

Результат діяльності з початку 2013 р. 137 банків становив 3094,9 млн грн. В індикативній групі банків прибуток за чотири місяці 2013 р. становив 2458,6 млн грн, тоді як за відповідний період 2012 р. ці банки мали 1408,6 млн грн прибутку. «Основний приріст відбувався за рахунок домогосподарств (29,0 млрд грн), частина – за рахунок не фінансових корпорацій (2,5 млрд грн) і міжбанківські депозити (10,5 млрд грн).

Станом на 1.05.2013 р. структура доходів (у дужках – значення на 1.01.13 р.): 76,60 % (76,39 %) – процентні, 13,63 % (13,35 %) – комісійні, 9,77 % (10,25 %) – інші. Структура процентних доходів: 62,26 % (61,92 %) – від кредитів суб'єктам господарювання (юридичним особам); 20,64 % (20,22 %) – від кредитів фізичним особам; 6,38 % (6,63 %) – від цінних паперів; 2,36 % (2,86 %) – від розміщення коштів у інших банках; 8,36 % (8,36 %) – від інших операцій.

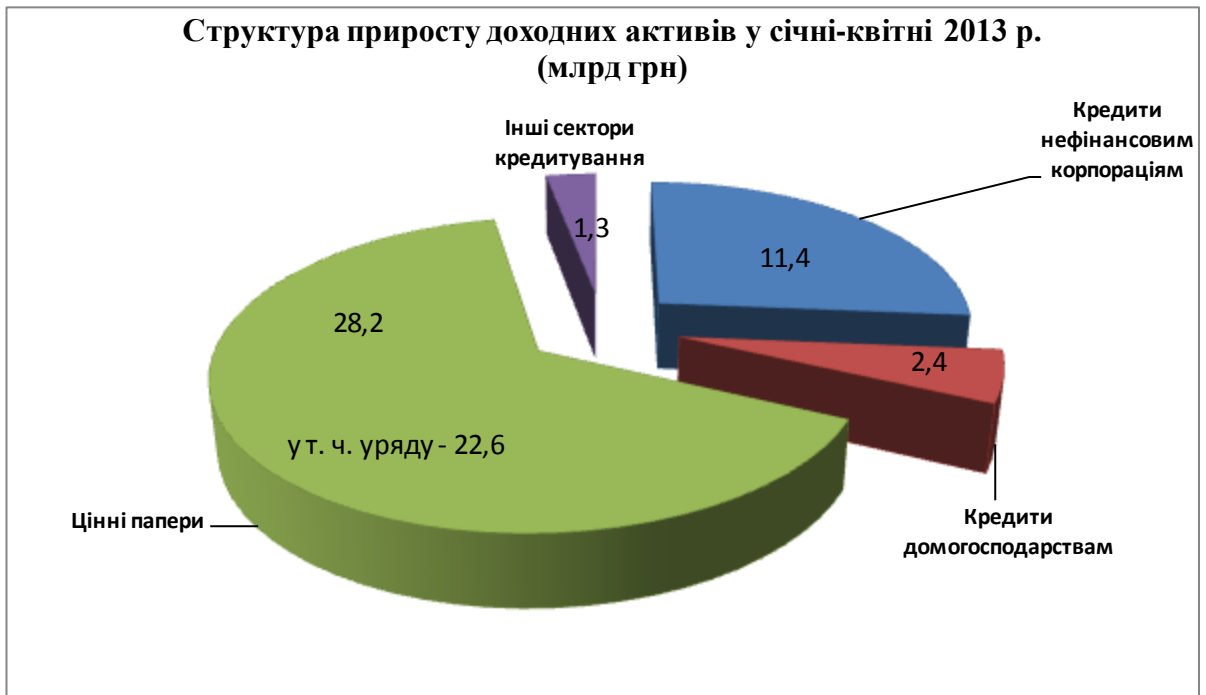
Які галузі кредитувалися? Дуже високий кредитний ризик в економіці не допускає її кредитування. Приріст залучених банками коштів за чотири місяці ц. р. склав 44,3 млрд грн. Банки розмістили ці кошти в активах таким чином: кредити резидентам – 15,1 млрд грн (у т. ч. кредити виробничим галузям – 12 млрд грн); цінні папери – 28,2 млрд грн (у т. ч. урядові – 22,8 млрд грн). Лише 27 % приросту залучених коштів направлено банками у виробничі галузі. Це діагноз дуже серйозної хвороби і галузі, і економіки, – стверджує О. Сугоняко.

За півтора року загальний приріст кредитів склав менше 30 млрд грн.

Структура витрат: 53,45 % (48,87 %) – процентні витрати, 2,50 % (2,07 %) – комісійні витрати; 32,99 % (33,78 %) – інші витрати (на утримання персоналу, оренду приміщення, утримання охорони тощо), 11,07 % (15,27 %) – створення резервів.

Структура процентних витрат: 50,40 % (44,05 %) – за коштами фізичних осіб; 8,79 % (12,42 %) – за коштами інших банків; 14,71 % (14,43 %) – за залученими коштами суб'єктів господарювання (юридичних осіб); 1,79 % (1,61 %) – від цінних паперів; 5,09 % (6,72 %) – за коштами, залученими від НБУ; 4,20 % (4,37 %) – від коштів небанківських фінансових структур; 15,02 % (16,41 %) – за іншими операціями. Частка проблемних кредитів галузі за даними рейтингової агенції S&P складає 20 %, Moody's – 35 %. Показаний галуззю прибуток за чотири місяці п. р. у сумі 2,3 млрд грн в основному сформований за рахунок зменшення витрат, а саме за рахунок зменшення відрахувань у резерви під активні операції (2,4 млрд грн).

Президент АУБ звертає увагу суспільства на те, що на банківську галузь тисне ризик девальвації гривні. Сальдо між валютними зобов'язаннями та валютними активами банків складає більше 6 млрд дол. При девальвації гривні банки будуть нести прямі збитки в залежності від глибини девальвації та розміру цього сальдо.

Банківська галузь вилучає вільні кошти у населення та підприємств та направляє їх в основному на непродуктивне споживання уряду (ОВДП), або на кредитування споживання населення. А в економіці поглиблюється запустіння. Базова функція галузі – кредитування національного виробництва виконується незадовільно, тому що банківська галузь змушена кредитувати споживання, а не виробництво, де великі ризики.

Структура приросту депозитів у січні-квітні 2013 року (у відсотках)

Для того, аби залишитися на плаву, банки скорочують свої витрати за рахунок скорочення чисельності працюючих, скорочення підрозділів, зменшення процентних ставок (процентна ставка полягає в тому, що приріст процентних доходів суттєво менше ніж приріст процентних витрат). Заборгованості банків дуже зросли. Сьогодні до 34 % непрацюючих кредитів.

Вийти з цієї ситуації можна за рахунок залучення коштів з економіки, але вона не працює. Тобто банківську систему може врятувати поворот обличчям до економіки.

Водночас президент АУБ щодо створення української Національної системи масових електронних платежів (НСМЕП) зазначив, що це правильна ідея. «Навіть маленька Голландія має її. А міжнародні платіжні системи можуть використовуватися як частина банківської системи країни, вони можуть працювати тут, в Україні, зберігаючи частину свого ринку. Але система в Україні повинна бути своя. І ця позиція Національного банку України – правильна... Не може бути так, щоб, наприклад, співробітники Міноборони користувалися картками на базі міжнародних платіжних систем, адже ми держава, а не прохідний двір», – сказав експерт, і додав, що важливо, аби НСМЕП впроваджувалася в Україна правильно та прозоро, зберігаючи баланс, враховуючи інтереси всіх учасників ринку.

Згоден із думкою фінансового експерта й заступник голови Комітету Верховної Ради з питань фінансів і банківської діяльності народний депутат С. Кубів. «Думаю, що держслужбовці повинні мати зарплатні картки в державних банках, оскільки це державні кошти», сказав він.

«Позиція НБУ – вірна, її потрібно підтримувати. Потрібна стратегія розвитку платіжних систем України... Якщо процес буде публічним і добре підготовленим, то він не стане «добровільно-примусовим», – резюмував політик.

Водночас С. Кубів під час виступу звернув увагу на законодавчі ризики, наголосивши на якості законодавчої роботи. «Народні депутати попереднього скликання внесли більш, ніж 4 тис. законопроектів, з яких ухваленими

виявились близько 15 %. При цьому законодавчі ініціативи Кабміну, НБУ та Президента особливою активністю і, найважливіше фаховістю, не відзначаються. На жаль, у Верховної Ради цього скликання ці тенденції продовжуються.

Крім того, депутат підкреслив що частина законопроектів, поданих депутатами нового парламенту, не відповідають навіть вимогам законодавчої техніки, котрі не спрямовані на фундаментальні зміни, а є фрагментарними, інколи відверто лобістськими. Це стосується і законопроектів щодо вексельних розрахунків, і “оригінальних” урядових ініціатив щодо побудови механізмів і процедури роботи з державними гарантіями».

Водночас за його словами, «неможна розглядати окремо банківську систему, бо вона є підсистемою, що відноситься, перш за все, до всієї системи життєдіяльності людини».

«Але сьогодні немає правдивої інформації щодо діяльності банків, особливо щодо пасивів і активів, які були у валюті. Іпотечні кредити під житло та масову забудову за останні роки також неправдиво показані на ринку. Проблема колекторів – це свого роду “офіційний рекет”». У цій ситуації необхідне втручання Верховної Ради, Кабінету Міністрів і НБУ.

Коли банк отримує доходи, він формує процентний та комісійний доходи. Процентний дохід – це сума надходжень, через які формуються резерви НБУ. Комісійні доходи повинні формувати зарплати, інші виплати. На сьогоднішній день операційна система банків України є абсолютно збитковою. Тому треба говорити правду, сідати за круглий стіл, виставляти структуру проблематики та ввести відповідні професійні завдання для НБУ, Кабінету Міністрів і Комітету Верховної Ради.

Крім того, сьогодні необхідно проводити міжнародний аудит, який, по-перше, повинен бути відкритим (для журналістів, вкладників, професійних студентів), по-друге, аудит повинна проходити вся банківська структура (статутні системи, дочірні, страхові підрозділи)».

P.S. Тим часом, відповідно до висновків опитування, проведеного наприкінці травня фондом «Демократичні ініціативи ім. Ілька Кучеріва» і соціологічною службою Центру Разумкова лише три соціальні інституції користуються довірою з боку громадян: церква (баланс довіри-недовіри становить +50 %), ЗМІ України (+24,5 %), Збройні сили України (+11 %) та дещо переважає довіра у ставленні до громадських організацій (+3 %).

Всі інші соціальні інституції мають негативний баланс довіри-недовіри: Верховна Рада України (-60,5 %), суди (-56 %), політичні партії (-52 %), уряд України (-49 %), міліція (-47 %), банки (-44 %), прокуратура (-43 %), Президент України (-43 %), Конституційний суд України (-38 %), Служба безпеки України (-14 %), місцева влада (-5 %).

*Підготовлено інформаційно-аналітичним центром
FOREX CLUB в Україні*

Обзор валютного рынка в Украине за май 2013 г.

Евро

Стоимость евро на международном рынке с 1 по 31 мая понизилась на 1,32 % до уровня 1,2990. В начале месяца давление на евро оказывало намерение основных центральных банков мира продолжать ослаблять денежно-кредитную политику. Серьезные шаги в этом направлении сделали ЕЦБ, Банк Японии, Резервный банк Австралии.

Затем инвесторы продавали пару EUR/USD после того, как председатель ФРС США Б. Бернанке 22 мая во время своего выступления дал понять, что программа количественного смягчения QE3 может быть завершена по мере улучшения экономических показателей.

Курс продажи безналичного евро в Украине с 1 по 31 мая понизился на 1,02 % до 10 547 грн, средний курс продажи наличного – на 0,82 % до 10 639 грн.

Доллар США

Курс продажи безналичного доллара в Украине с 1 по 31 мая сохранился на уровне 8 141 грн, в то время как средний курс продажи наличного доллара повысился на 0,19 % до 8,158 грн. Средний дневной объем торгов американской валютой за этот период понизился на 2,06 % до 774,7 млн дол.

Средний размер спреда по наличным операциям с долларом США в Украине в мае сохранился на уровне 0,5 %.

Разница между средним курсом продажи наличного и безналичного доллара выросла на 1,5 коп. до 1,7 коп., что указывает на повышение спроса на валюту в стране.

Портфель ОВГЗ, принадлежащий нерезидентам, уменьшился на 5,33 % до 5,045 млрд грн, что, вероятно, произошло на фоне опасений инвесторов по поводу возможного сворачивания программы QE3 в США.

Российский рубль

Курс продажи безналичного рубля в Украине с 1 по 31 мая понизился на 1,3 % до уровня 0,257 грн, средний курс продажи наличного – на 1,03 % до 0,26 грн. Давление на российскую валюту оказала ситуация на мировой арене, где инвесторы выходили из рискованных активов после заявления Б. Бернанке о возможности сворачивания программы количественного смягчения в США в текущем году.

Евро

Динамика евро в июне будет зависеть от макроэкономических новостей из США. Каждое улучшение американских показателей может оказывать давление на евровалюту. Кроме того, ожидается, что Европейский центральный банк 6 июня пойдет на смягчение своей денежно-кредитной политики на фоне слабых данных из Франции, что также добавит давления на евро. Курс евро на международном рынке в июне может находиться в диапазоне 1,2600–1,3050. Курс продажи наличного евро в таком случае составит 10,38–10,76 грн.

Доллар США

Курс доллара в Украине в июне, если и будет расти, то несущественно. Во-первых, Минфин снова может выйти на рынок еврооблигаций, и это окажет поддержку гривне. Во-вторых, в конце мая государство возобновило выход на рынок с размещением валютных ОВГЗ после некоторого перерыва.

Определенное давление на гривну в июне будет продолжать оказывать необходимость погашения государственного внешнего долга в размере 1035 млн дол. Если рост стоимости доллара и продолжится в июне, он будет несущественным и контролируемым. Курс продажи наличного доллара США в Украине в июне может находиться в диапазоне 8,147–8,179 грн.

Российский рубль

Стоимость российского рубля в июне будет зависеть от экономической статистики из США и еврозоны. На фоне вероятности завершения в текущем году американской программы количественного смягчения QE3 рубль может несколько подешеветь по отношению к доллару и гривне. Однако поддержку российской валюте могут оказать растущие мировые цены на нефть, а также данные из еврозоны. Курс продажи наличной российской валюты в июне может находиться в диапазоне 0,255–0,268 грн.

Прогноз для бізнесу

Состояние платежного баланса до конца года будет зависеть от долговой политики государства

Риски нестабильности финансового счета платежного баланса до конца текущего года сохранятся, если государство не возобновит сотрудничество с МВФ или не будет проводить более агрессивную долговую политику.

Достаточно существенные платежи по внешнему госдолгу придутся на июнь – август – около 3,1 млрд дол., полностью перекрыть которые за счет очередного выхода на рынок еврооблигаций вряд ли удастся. Несколько понизится долговая нагрузка на государство в сентябре – октябре, но уже в ноябре выплата долга должна составить 1331 млн дол. Соответственно, для расчетов по внешним долгам государство может возобновить более активную продажу валютных ОВГЗ, а также попытается договориться с МВФ.

Ситуация с платежным балансом за первые четыре месяца 2013 г. улучшилась благодаря устойчивому торговому балансу и активной долговой политике. Поэтому появляется все больше оснований для того, чтобы итоговое годовое сальдо платежного баланса было зафиксировано около нулевой отметки против дефицита в 4,175 млрд дол. в 2012 г.

Положительное сальдо платежного баланса Украины в апреле составило 927 млн дол. против 126 млн дол. в марте. Дефицит текущего счета сократился с 964 до 677 млн дол. на фоне улучшения торгового баланса. Так, экспорт минеральной продукции в апреле в связи с ростом мировых цен на руду увеличился на 52,18 %, химической отрасли – на 24,51 %, машиностроения – на 20,18 %.

Цены на золото будут под давлением

Золото на мировому ринку на текущій неділі продовжить залишатися під тиском на фоні покращення макроекономічної ситуації в світі, а також посилення схильності інвесторів до ризику. Діапазон коливань ціни дорогоцінного металу складе 1280,0–1421,70 дол. за тройську унцію.

Одним з основних торгових орієнтирів для інвесторів на неділі послужать протоколи FOMC, в яких можуть міститися натяки на можливість більш раннього припинення програми кількісного стимулювання в США. Останні заяви деяких представників ФРС по-прежнему вказують на те, що розбіжності по приводу грошово-кредитної політики зберігаються. І якщо очікування про раннє завершення програми QE3 виправдаються, золото може понизитися в ціні.

Впливати на динаміку дорогоцінного металу також може запланована макроекономічна статистика з США і Єврозони. З американських новин варто звернути увагу на публікацію даних про зміну обсягу замовлень на товари тривалого користування, цифри з ринку нерухомості за квітень і кількість первинних заявок на отримання субсидій по безробіттю за минулу неділю. З європейських новин важливими для ринку стануть дані з Німеччини по індикатору умов ділової середовища від IFO за травень, а також попередні цифри по індексу PMI для виробничого сектору провідних країн регіону за квітень. Умерено позитивна статистика з-за океану, а також непогані дані з Єврозони будуть надавати підтримку котировкам золота.

Ціна золота на мировому ринку по результатам минулої неділі, як відзначають аналітики, знизилася на 5,48 % до 1358,74 дол. за тройську унцію.

Фінансові інструменти

А. Блажкевич, наук. співроб. НЮБ НБУВ, канд. іст. наук,

Чи допоможе введення фінансових векселів українським підприємцям?

24 травня у прес-центрі інформаційно-аналітичного агентства «Главком» відбулася прес-конференція на тему: «Чи допоможе введення фінансових векселів українським підприємцям?».

У прес-конференції взяли участь: В. Суслов, професор, заслужений економіст, экс-міністр економіки; А. Забловський, керівник Секретаріату Ради підприємців при Кабміні.

Законопроект про фінансові векселі не можна приймати адже це буде серйозним ударом по українському бізнесу, виробничому сектору та інвестиційному іміджу країни, заявив «Главкому» В. Суслов.

За його словами, автори законопроекту наполягають на необмеженому обороті векселів, «а це особливо небезпечно».

В. Суслов нагадав різницю між векселями й облігаціями: «Облігації були обов'язком держави, а не органу центральної виконавчої влади, крім цього, за

облігаціями виплачувались проценти, а за векселями проценти виплачуватися не будуть».

На його думку, подача таких законопроектів – свідчення глибокої бюджетної кризи, яка накрила Україну. «Бюджет не виконується ні за доходами, ні за видатками. Я нагадаю, що бюджет 2012 р. розраховувався виходячи із зростання валового продукту на 3,9 %, а фактичне зростання було 0,2. Тому бюджет не виконаний. Що стосується 2013 р., то прогноз валового продукту 3,4 % виконаний не буде», – зазначив експерт.

«Тому великою помилкою є прийняття цього закону. Векселі в гроші перетворити неможливо. Якщо ці законопроекти будуть остаточно прийняті, то це буде реальним ударом і по реальному сектору економіки та по інвестиційному клімату і призведе до негативних наслідків», – прогнозує В. Суслів.

Крім того, він вважає, що випуск таких фінансових векселів створює нові корупційні можливості. «Оскільки векселі потрібно перетворювати на гроші й ці казначейські векселі будуть скуповувати або банки або фінансові компанії з дисконтом за частину номінальної вартості. Тому будуть створені нові схеми з фінансовими компаніями, які скуповують векселі з дисконтом і, відповідно потім тільки цим компаніям казначейство буде відшкодовувати повну вартість векселів. Тому спрощуються схеми розкрадання, за все це повинен буде заплатити бізнес. У цьому і є новизна схеми. Якщо раніше активно розкрадали бюджет, то зараз будуть обкрадати український бізнес і український виробничий сектор та експортерів. Депутати намагаються створити нову сферу кримінального бізнесу. Це всі аргументи на користь того, що дані документи не повинні бути прийняті», – зазначив В. Суслів.

У результаті заміни виплати фінансових зобов'язань держави підприємцям на векселі бізнес втратить близько 30 %, зазначив керівник Секретаріату Ради підприємців при Кабінеті міністрів А. Забловський.

За його словами, щоб перевести в готівку фінансові векселі підприємствам доведеться збувати їх з дисконтом, до якого неодмінно додасться ще й «відкат». На думку А. Забловського, на сьогоднішній день підприємці вважають для себе прийнятною «знижку» в 30 % за векселями.

Водночас, експерт зазначив, що представники бізнесу не виступають категорично проти такої ініціативи, у чомусь навіть підтримуючи її, оскільки це дасть їм хоч якісь кошти. «Представники великого та середнього бізнесу готові піти навіть на цю схему, але для них повинні бути зрозумілі правила гри, прозорість випуску цих інструментів», – наголосив А. Забловський.

При цьому експерт наголосив, що в цій редакції законопроект не може бути прийнятий через «підводні камені». «Це не вихід для бізнесу», – констатував представник Ради підприємців.

У фракції Партії регіонів йде обговорення законопроектів про векселі. Про це в ефірі телеканалу «Рада» повідомив народний депутат від ПР, перший заступник голови Комітету Верховної Ради з питань фінансів і банківської діяльності О. Азаров, зазначає прес-служба Партії регіонів.

«Ми намагаємося їх поліпшити, тоді як опозиція тільки голослівно критикує», – заявив нардеп, якого цитує прес-служба ПР.

Говорячи про законопроекти про векселі, М. Азаров, зокрема, зазначив, що опозиція критикує цю ініціативу, тоді як насправді в ній немає нічого поганого: «Малий бізнес, середній бізнес сьогодні страждають через те, що їм не повертають ПДВ. І можна запропонувати їм нормальну схему компенсації ПДВ фінансовими векселями, у яких буде зрозумілий термін і порядок погашення, зрозумілий порядок їх обороту, буде ясно, чи можна їх закласти в банку, чи можна взяти під них кредит».

«Цей законопроект депутати-мажоритарники погодили з бізнесом на місцях. І, як ви бачили, частина цих законів не проходила у ВР. Деякі з депутатів від Партії регіонів не голосували. Тому що у них є запитання до Міністерства фінансів. Сьогодні в ПР йде демократичне обговорення цих законів. Ми намагаємося зробити їх кращими. Ми намагаємося донести до Міністерства фінансів, щоб були зрозумілі «правила гри» за цими векселями – у першу чергу, це зрозумілий термін погашення, можливість погашення ними заборгованості перед бюджетом, це процентна ставка прибутковості за цими векселями та інші положення», – повідомив М. Азаров.

«Але, на жаль, опозиціонери не висувають жодних вимог, вони тільки голосливо критикують все те, що сьогодні відбувається», – підкреслив він.

Екс-міністр ЖКГ, народний депутат від Партії регіонів А. Близнюк вважає, що для того, аби залучати додаткові кошти, треба приймати нестандартні механізми. Про це він заявив в інтерв'ю «Главкому».

«Ви ж бачите ситуацію в економіці, коли соціальні зобов'язання ніхто не знижував, а боргові зобов'язання висять дамокловим мечем і МВФ грошей не дає. У цій ситуації, щоб залучати додаткові кошти, треба приймати нестандартні механізми, один з яких – можливість вексельного варіанту», – сказав він.

«Правда, якщо ОВДП – це гарантований державою цінний папір, то ті, хто скептично ставляться до векселів, сумніваються, що вони можуть реально працювати. Немає гарантій, що завтра не видадуть вексель на сто мільйонів дебетового ПДВ і не скажуть – прийди до нас через двадцять років, ми тобі з дисконтом все повернемо. Але ж є застереження – видача векселя здійснюється тільки за бажанням клієнта», – додав А. Близнюк

«Є ситуація, коли люди заводяться в глухий кут повальними заборгованостями один одному. Тому за допомогою цієї вексельної системи можна закрити виникаючу дебіторську і кредиторську заборгованість. І тут більше плюсів, ніж мінусів», – зазначив регіонал.

Перший віце-прем'єр-міністр С. Арбузов готовий особисто переконувати депутатів у необхідності прийняття «вексельних законопроектів». Про це він заявив на погоджувальній раді, передає кореспондент News24UA.

«Я пояснював і готовий знову пояснювати, що це за закони, навіщо вони потрібні. А хто не розуміє, що таке сурогатні гроші, що таке папір і як це буде виглядати, я готовий особисто зустрітися і розповісти про це», – підкреслив С. Арбузов.

Він попросив нардепів не виключати з порядку денного «вексельні законопроекти».

«Вексельні законопроекти» дозволяють державі розраховуватися за зобов'язаннями держбюджету не грошима, а векселями, які потім повинні бути конвертовані в гривню.

І хоча представники більшості стверджують, що цей захід тимчасовий (до кінця 2013 р.), а векселі замість грошей отримуватимуть тільки за власним бажанням, а не з примусу, опозиціонери виступають категорично проти вексельних розрахунків.

Так, ВО «Свобода» вимагає від регіоналів припинити спроби прийняти так звані «вексельні законопроекти» № 2845, № 2846, № 2847, заявив під час погоджувальної ради лідер фракції ВО «Свобода» О. Тягнибок.

«Давайте виключимо з розгляду ці законопроекти, і не потрібно продовжувати спроби включати їх знову», – наголосив О. Тягнибок.

У свою чергу лідер фракції Партії регіонів О. Єфремов заявив, що опозиція повинна запропонувати, як вирішити проблему нестачі коштів у бюджеті, де знайти джерела фінансування, а не просто вимагати неприйняття цих законів.

«Якщо ви говорите, що ці закони абсолютно не потрібні, то тоді запропонуйте, як вирішити фінансові проблеми держави, якщо немає ні внутрішніх ресурсів, нічого. І скажіть, що ви пропонуєте. А вашу пораду, Арсеній Петрович, не красти, ви даєте давно, але чомусь її не виконуєте», – сказав О. Єфремов лідеру фракції «Батьківщина» А. Яценюку.

Свежее дополнение по векселям

Партия регионов предлагает принять вексельные законы во вторник, 18 июня. Об этом сообщил лидер регионалов в парламенте А. Ефремов сегодня на заседании согласительного совета.

А. Ефремов отметил, что внесенный правительством законопроект отработан рабочей группой, определены процентные ставки и порядок погашения векселей. По словам регионала, этот законопроект будет интересен бизнесу.

Также подготовлен еще один проект закона №2290-а, который еще не включен в повестку дня. А. Ефремов предложил два уже зарегистрированных вексельных закона – № 2845, запланированный на вторник, и №2847, запланированный на четверг, – рассмотреть во вторник во второй половине дня, а законопроект №2290-а подготовить в комитете, включить в повестку дня во вторник утром и в пакете с остальными рассмотреть во вторник, во второй половине дня.

А. Ефремов также подчеркнул, что Партия регионов предлагает в связи с большим количеством законопроектов и периодическими сбоями в работе парламента на этой пленарной неделе каждый день работать до рассмотрения завершения повестки дня.

В то же время, лидер фракции УДАР В. Кличко в своем выступлении заявил, что опозиция настаивает на снятии с рассмотрения уже зарегистрированных вексельных законопроектов №2845 и №2847. По словам В. Кличко, нехватку средств в бюджете можно покрыть, приняв зарегистрированные оппозиционерами законопроекты об отмене льгот и привилегий высоким должностным лицам, а также об отмене спецпенсий.

Діяльність небанківських фінансових ринків

Кредитні спілки

Матеріал підготовлено аналітичною службою ВАКС

У I кварталі 2013 р. кредитні спілки-члени ВАКС на навчання, лікування та інші споживчі потреби видали понад 200 млн грн.

Членами ВАКС станом на 01.04.2013 р. були 153 кредитні спілки, в яких загальна кількість членів становила близько 544 тис. осіб:

- 125 тис. осіб або 23 % мають діючі кредитні договори;
- 25,8 тис. осіб або 4,7 % – внески (вклади) на депозитних рахунках.

Загальний обсяг активів кредитних спілок, які є членами ВАКС, станом на 01.04.2013 р. – 926,1 млн грн, що на 6,9 % більше ніж в аналогічному періоді 2012 р.

У структурі активів кредитних спілок-членів ВАКС частка наданих кредитів сягає 80,9 %. Однак, слід звернути увагу на те, що в січні – березні 2013 р. у структурі активів зросла частка фінансових інвестицій – до 6,2 %, порівняно з 3,3 % на початку року.

У січні – березні 2013 р. кредитний портфель зменшився на 1,2 %, хоча порівняно з аналогічним періодом 2012 р., цей показник зріс на 3 %. Станом на 01.04.2013 р. кредитний портфель кредитних спілок-членів ВАКС склав 822,2 млн грн.

Не зважаючи на зменшення кількості позичальників, у січні – березні 2013 р. обсяги кредитування залишилися майже на рівні попереднього року. При цьому, більшість кредитів було видано на споживчі потреби – понад 200 млн грн.

Кредитні спілки-члени ВАКС збільшили середній розмір кредиту, наданого одному члену протягом року, на 7,4 % та станом на 01.04.2013 р. середній кредит, наданий кредитною спілкою-членом ВАКС, склав 6,6 тис. грн, порівняно з 5,9 тис. грн станом на 01.04.2012 р.

Найбільш популярними на ринку залишаються кредити на споживчі потреби, а саме: придбання побутової техніки, навчання, лікування, весілля. У структурі кредитного портфеля кредитних спілок-членів ВАКС станом на 01.04.2013 р. споживчі кредити складають 63,5 %, або 522 млн грн.

Частка кредитів, наданих на придбання, будівництво, ремонт житла станом на 01.04.2013 р. склала 21,2 % портфеля, або 174 млн грн. Значну частку займають комерційні кредити – 8 %, або 65 млн грн. Кредитування ведення селянських і фермерських господарств поки що має незначну частку в загальному обсязі наданих кредитів – 3,9 та 3,4 %, або 32 млн і 28 млн грн відповідно.

Зважаючи на зменшення кількості вкладників, загальний обсяг депозитного портфеля в січні – березні 2013 р. зріс на 4,6 % та склав 604,8 млн грн, а середня сума внеску одного вкладника за цей період зросла на 5,1 % та станом на 01.04.2013 р. склала 23,4 тис. грн.

Основну часту депозитного портфеля, а саме 59,7 % займають довгострокові вклади (понад 12 місяців), 35,6 % – середньострокові вклади (від

3 до 12 місяців). Безстрокові та короткострокові вклади в структурі портфеля становлять 2,1 та 2,6 % відповідно.

Капітал кредитних спілок-членів ВАКС у січні – березні 2013 р. зріс на 3,5 млн грн і станом на 01.04.2013 р. склав 255,5 млн грн, що на 16,2 % більше порівняно з аналогічним періодом 2012 р.

Варто зазначити, що зростання капіталу відбулось за рахунок збільшення обсягу резервного капіталу. Резервний капітал станом на 01.04.2013 р. склав 68 % від загального обсягу капіталу кредитних спілок-членів ВАКС.

Таким чином, кредитні спілки-члени ВАКС у січні – березні 2013 р. підвищили ефективність роботи на ринку. У першу чергу це зумовлено зростанням активів, депозитного портфеля, кредитного портфеля, капіталу тощо. Також спостерігається зважена кредитно-депозитна політика, оскільки довгострокові вклади складають 59,7 % депозитного портфеля, у той час як довгострокові кредити – 45,8 % кредитного портфеля. Така політика забезпечує платоспроможність і фінансову рівновагу спілки. А тимчасово вільні кошти кредитні спілки розміщують на депозитах у банках та в ОКС, тим самим забезпечуючи собі високий рівень ліквідності.

Лізингові компанії

Ринок лізингу України – підсумки першого кварталу 2013 р.

Підготовлено Асоціацією «Українське об'єднання лізингодавців»

Асоціація «Українське об'єднання лізингодавців» та Нацкомфінпослуг підбили підсумки діяльності ринку лізингу за перший квартал 2013 р.

Портфель ринку непинно збільшується, зростання вартості діючих договорів складає 23 % або 7,8 млрд грн.

Разом із тим, згідно результатів дослідження, обсяг договорів, укладених за перший квартал 2013 р., зменшився у порівнянні з минулим роком майже на 38 % і склав 1,73 млрд грн.

При цьому слід зазначити, що близько 90 % від цього обсягу було зроблено компаніями-членами Асоціації, які профінансували в звітному періоді навіть більше, ніж за аналогічний період 2012 р. Тож, зменшення ринку, основною мірою зумовлене зниженням ділової активності компаній, які знаходяться поза її межами та укладають час від часу значні угоди, переважно в залізничній галузі.

Серед діючих договорів фінансового лізингу на кінець першого кварталу 2013 р., як і раніше, переважають угоди в галузі транспорту (57,41 %), сільського господарства (20,26 %), будівництва та сфері послуг, при чому, питома вага договорів у галузі сільського господарства зросла більше ніж на 4 п. п. у порівнянні з кінцем першого кварталу 2012 р.

Найбільше в лізингу знаходиться транспорту (59,90 %), а також сільськогосподарської техніки (16,61 %).

Перший квартал, традиційно, не відзначається високою діловою активністю. У той же час провідні лізингові компанії-члени Асоціації заявили про амбітні плани на 2013 р. наростити обсяги фінансування на 10–15 %.

«Финансовая грамота»

Т. Горенко, старш. науч. сотр. СІАЗ НБУВ, канд.экон.наук

Перевод средств со счета на счет

Вы решили приобрести комплектующие, а на предпринимательском счете не хватает средств. Предположим, что у вас есть еще один текущий счет как у всех физических лиц. Возникает желание переложить недостающую сумму с текущего счета, ведь в принципе это деньги из другого, но своего же кармана. Внесение собственных средств физическим лицом – плательщиком единого налога на свой предпринимательский счет действительно влечет увеличение его так называемого «капитала» (речь идет, конечно же, не о бухгалтерской категории), предназначенного для осуществления предпринимательской деятельности.

Обычно предприниматели это делают тогда, когда им нужно что-то оплатить в безналичной форме или просто нужны безналичные средства. Например, заплатить единый налог. И вот тут будьте бдительны – ГНИУ называет это доходом. А соответственно у физлица-предпринимателя, т. е. у вас, появляется налогооблагаемый доход, который придется отразить в книге учета доходов.

Так утверждает своим письмом ГНСУ от 23.08.2012 г. (без номера). А именно: «все средства, поступившие на расчетный счет, открытый физическим лицом для осуществления предпринимательской деятельности, включаются в валовой доход физического лица – предпринимателя – плательщика единого налога», в том числе и собственные.

Справедливости ради следует указать, что последствия в виде увеличения суммы единого налога касаются только групп плательщиков, уплачивающих единый налог в процентах от суммы дохода, и не касается плательщиков единого налога первой и второй групп. Для них, вышеуказанный фискальный подход, имеет последствия лишь в части превышения максимально допустимой суммы доходов (150 000 грн – для плательщиков первой группы, и 1 000 000 грн – для плательщиков второй группы).

Итак, не зная о последствиях, физлицо-предприниматель все-таки купил комплектующие. Во время принятия отчетности налоговая признает доход и начисляет дополнительную сумму.

Воспользуемся консультацией юриста.

Итак, что такое «доход»? Налоговый кодекс не дает формулировки термина «доход». В нем разъяснено как он формируется. Это, прежде всего доход, полученный в течение налогового (отчетного) периода в денежной форме (наличной и/или безналичной) материальной или нематериальной

форме. Внося собственные средства на собственный предпринимательский счет, предприниматель один свой актив (обязательство НБУ в виде бумажных денег) заменяет другим активом (обязательством банка в виде записи на банковском счете). Не происходит при таком внесении средств и увеличения собственного капитала. Это первый аргумент.

Второй аргумент в защиту того, что внесенные средства не являются доходом лежит в плоскости банковских инструкций, где написано, что целью открытия текущего счета является хранение денег и осуществление расчетно-кассовых операций с помощью платежных инструментов. Согласно пп. 7.1.5 ст. 7 Закона о платежных системах (от 05.04.2001 г. № 2346-III) зачисление средств на счет клиента осуществляется как путем внесения их в наличной форме, так и путем перевода средств в безналичной форме с других счетов.

Следовательно, действующее законодательство предусматривает внесение собственных средств на собственный счет владельцем этого счета. И нигде не говорится о том, что зачисление средств на банковский счет влечет возникновения дохода, а собственный счет может иметь банальную цель их хранения.

То есть концептуально, собственные средства, вносимые физическим лицом – плательщиком единого налога на собственный текущий счет, не является доходом от его деятельности и в Книге учета отображаться не должны, потому что они не являются доходами **ВООБЩЕ!**

Но, не забудьте о доказательствах источников наличных. Следует быть готовым к тому, чтобы доказать, что средства, внесенные на свой счет, являются собственными средствами, а не скрытым от налогообложения доходом. Именно на этом и настаивать налоговики в суде, если дело туда попадет. А поэтому не лишним будет иметь и собственную доказательную базу: кассовые ордера, квитанции банкоматов и другие банковские документы, свидетельствующие, что суммы средств, аналогичные, а может и больше внесены на свой счет, были ранее сняты с этого или другого (своего же) банковского счета. Также доказательством могут быть суммы доходов, уже отраженные ранее в Книге учета. Можно еще принести в суд договор займа, по которому, например, жена заняла мужу, который является плательщиком единого налога, соответствующую сумму и этим объяснить источник внесенной на счет наличных.

Обосновать собственный характер внесенных на счет средств не трудно. Главное об этом не забыть. И еще: в строке «Назначение» банковского документа на внесение наличности надо указать «собственные средства, не являются выручкой или доходом». Ибо в противном случае придется еще и по этому поводу спорить. Банкиры часто требуют указывать «пополнение оборотных средств», что делать не стоит, поскольку такого назначения нельзя сделать однозначный вывод о собственном характере происхождения этих сумм.

Есть и другой подход к решению проблемы: используя предоставленные налоговым законодательством возможности избежать конфликта. По крайней мере, до тех пор, пока не сложится судебная практика в пользу физических лиц – плательщиков единого налога. Для этого надо внимательно вычитать НКУ и

найти пути попадания наличности на текущие счета физических лиц – плательщиков единого налога без включения этих сумм в доходы.

Например, согласно пп. 3 п. 292.11 ст. 292 НКУ суммы финансовой помощи, предоставленной на возвратной основе, полученной и возвращенной в течение 12 календарных месяцев со дня ее получения, и суммы кредитов не включаются в доходы физического лица – плательщика единого налога. То есть, если жена плательщика единого налога внесет свои собственные средства на счет своего мужа согласно договору о предоставлении возвратной финансовой помощи, то эти средства согласно указанной в предыдущем предложении нормы не включаются в доход такого плательщика. А если у жены есть свой банковский счет, на котором есть соответствующая сумма средств, то перечисление этих средств на счет в качестве той же возвратной финансовой помощи также станет примером практического устранения конфликта с налоговиками. Важно – не забыть эту помощь вернуть в течение 12 календарных месяцев со дня ее получения.

Есть и другие варианты:

– взять кредит в банке под обеспечение поручительством друга, партнера, опять же члена семьи. Если сумму кредита банк зачислит на счет физического лица – плательщика единого налога, а вернет этот кредит его друг (партнер, член семьи), то останется лишь передать этому другу (партнеру, члену семьи) соответствующую сумму наличными;

– получить у юридического лица безналичным переводом возвратную финансовую помощь на пару месяцев, предоставив последнему «в пользование» аналогичную сумму наличных. А потом через пару месяцев вернуть заем и получить обратно свою наличность.

Л. Присяжна, наук. співроб. НЮБ НБУВ

Детям до 16-ти...

Начинается сезон каникул, и подростки большей частью будут предоставлены сами себе. По статистике из 100 опрошенных ребят от 13 до 17 лет, 52 % проводят свой досуг дома за телевизором или же компьютером, 34 % предпочитают дискотеки и ночные клубы, а 14 % выбрали другой ответ (кружки, прогулки, театры, кинотеатры и т. д.). И, если дома подростки находятся под контролем родителей, то в ночных клубах, оторвавшись от родительского влияния, дети дают полную свободу своим действиям.

5 июня Президент Украины В. Янукович подписал Закон № 243-VII «О внесении изменений в некоторые законодательные акты Украины относительно порядка пребывания детей в заведениях, осуществляющих деятельность в сфере развлечений, или учреждениях общественного питания в ночное время».

Этот закон, запрещает детям в возрасте до 16 лет в период с 22:00 до 6:00 находиться в ночных клубах, на дискотеках, в ресторанах, если их не сопровождает, по крайней мере, один из родителей или другой законный

представитель ребенка. Кроме того, закон обязывает владельцев и должностных лиц этих заведений принимать меры по недопущению в такие заведения детей до 16 лет, которых не сопровождают родители или другие законные представители, предоставляя им право требовать у посетителей таких заведений документов, подтверждающих достижение ими этого возраста.

За нарушение установленного Законом порядка субъекты предпринимательской деятельности будут наказаны. Размер штрафа составит от 20 до 50 необлагаемых минимумов доходов граждан (340–850 грн), а в случае повторения правонарушения в течение года – от 50 до 100 минимумов (850–1700 грн).

По словам одного из авторов законопроекта Е. Царькова, нормы этого Закона были взяты из законодательной базы некоторых штатов США и законодательства времен СССР.

Напомним, ранее ограничения на прогулки для подростков были приняты на местном уровне в отдельных городах Украины. Так, 29 апреля 2010 г. горсовет города Черновцы принял решение об ограничении пребывания детей в учреждениях досуга, общественного питания, компьютерных клубах, на улицах и других общественных местах. Было запрещено пребывания в указанных местах детей в возрасте до 14 лет после 22.00 и до 18 лет – после 23.00 без сопровождения родителей или лиц, их заменяющих. Затем 23 июня 2010 г. аналогичное решение принял городской совет г. Сумы, а в июне 2012 г. – горсовет Кировограда.

Интересно, что ограничение прогулок подростков по развлекательным заведениям в ночное время ранее было введено в других странах.

Так, в Германии в 2002 г. был принят федеральный закон «Об охране молодежи», где прописаны еще более строгие и детальные правила посещения значных мест, особенно в ночное время.

В России закон о таком запрете был принят Госдумой 25 марта 2009 г. Причем, если украинский парламент установил «планку» для подростков на уровне 16 лет, российские власти подняли минимальный возраст с 14 до 18 лет.

В сентябре 2012 г. «комендантский час» для подростков был введен в Белоруссии. Лицам, не достигшим 16 лет, запретили находиться ночью (с 23:00 до 06:00) на улице без сопровождения взрослых.

Также закон, запрещающий несовершеннолетним посещать игорные заведения, бары и прочие увеселительные места в ночное время приняла Грузия.

Не секрет, что досуг в ночных клубах не сопровождается культурным времяпровождением. Спиртные напитки, табачные изделия, наркотики пользуются спросом у посетителей, в т. ч. у несовершеннолетних (исследователи подсчитали, что деньги, потраченные подростками в возрасте от 14 до 19 лет на покупку «клубных» наркотиков в два раза превышают сумму, потраченную ими же на еду и покупку школьных учебников). Под воздействием алкогольного или наркотического опьянения многие совершают поступки криминального характера (драки, кражи), некоторые случаи завершаются попаданием на больничную койку и т. д.

Особо стоит остановиться на технике безопасности, которой зачастую пренебрегают в ночных клубах. Не стоит забывать события, произошедшие в клубе «Хромая лошадь» (Россия) в 2009 г. По основной версии, при использовании пиротехники произошло воспламенение декора из ивовых прутьев и пенопласта в потолке. В клубе на момент пожара находилось около 400 человек. Во время пожара погас свет, оконные проемы клуба были закрыты наглухо. Несмотря на наличие одного аварийного выхода, большинство посетителей пыталось спастись через узкий главный вход, образовав давку. Большинство жертв погибло от отравления высокотоксичным дымом, ожогов, вызванных расплавленным пенопластом, стекавшим с потолка. Больше недели после трагедии люди умирали в больницах страны. Был объявлен национальный траур.

По словам психологов, очень часто к ним за помощью обращаются подростки, попавшие в сложную ситуацию именно при посещении ночных клубов. Поэтому в том, что Закон нужен, сомнений нет. Однако те же психологи предостерегают, что запрет может стать стимулом его преодолеть ради самоутверждения. Подростковый возраст характеризуется необходимостью само утверждаться – доказывать себе и окружающим, что ты можешь. Поэтому они не исключают того, что ради этого и не имея другой альтернативы, подростки будут проникать в клубы, пускаться во все тяжкие, чтобы психологически оправдать риск, на который идут: «раз проник, значит, оторвусь по полной».

Еще один аспект – будет ли закон работать? Без сомнения, если начнутся реальные административные наказания, то будет и эффект от его применения. Но, если реализацию закона пустить на самотек, это может иметь негативные последствия: привести к нелегальной индустрии изготовления удостоверений с увеличенным возрастом, даче взяток проверяющим клубов, если те обнаружат подростков и т. д.

Поэтому нельзя не согласиться с мнением эксперта-политолога, исполнительного директора Центра социальных исследований «СОФИЯ» В. Лупация, что «усилия государства должны быть направлены не на запрет негативных последствий, где коммерческая сфера борется за своего потребителя и кошелек, а на формирование культурных индустрий в Украине, которые были бы конкурентоспособны на рынке».

ЗМІ щодо Закону про заборону підліткам відвідувати розважальні заклади

Верховна Рада України ухвалила закон про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо перебування дитини у закладах громадського харчування та сфери розваг у нічний час).

Як передає кореспондент УНІАН, за відповідне рішення проголосували 350 із 407 народних депутатів, зареєстрованих у сесійній залі. Законом забороняється дітям віком до 16 років з 22.00 до 6.00 перебувати у закладах,

у яких проводиться діяльність у сфері розваг, та закладах громадського харчування, якщо їх не супроводжує принаймні один з батьків чи інший законний представник дитини.

Також закон зобов'язує власників і посадових осіб розважальних закладів та закладів громадського харчування вживати заходів щодо недопущення у такі заклади з 22.00 до 6.00 дітей до 16 років, яких не супроводжують батьки чи інші законні представники, надаючи їм право вимагати у відвідувачів таких закладів документів, що підтверджують досягнення ними 16-річного віку.

Порушення встановленого законом порядку перебування дітей у закладах, у яких провадиться діяльність у сфері розваг, або закладах громадського харчування тягне за собою накладення штрафу на посадових осіб підприємств, установ, організацій незалежно від форми власності, громадян – власників підприємств чи уповноважених ними осіб, громадян – суб'єктів підприємницької діяльності від 20 до 50 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (***ВР заборонила дітям тусуватися по ночах // УНІАН (http://www.unian.ua/news/571243-vr-zaboronila-dityam-tusuvatisya-po-nochah.html). – 2013. – 16.05).***

16 травня, Верховна Рада України прийняла в другому читанні законопроект, за яким дітям до 16 років забороняється перебувати з 22:00 до 6:00 в установах розважальної сфери та громадського харчування без присутності хоча б одного з батьків. За законопроект № 0952 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо перебування дитини у закладах громадського харчування та розваг у нічний час)» всього проголосувало 350 народних депутатів. Автор даного документа миколаївський нардеп-регіонал М. Жук.

Зазначимо, що в даному законопроекті фактично йдеться про нічні клуби, бари, ресторани або ж інші розважальні заклади, що працюють цілодобово.

«Власники та посадові особи закладів, у яких проводиться діяльність у сфері розваг та громадського харчування, зобов'язані вживати заходів щодо недопущення в такі заклади з 22:00 до 6:00 дітей до 16 років, яких не супроводжують особи зазначені в ч. 1 цієї статті», – ідеться в документі.

Крім того, як зазначається в законі, власники таких закладів самі безпосередньо або через уповноважених ними посадових осіб мають право в період з 22:00 до 6:00 вимагати у відвідувачів таких закладів документи, що підтверджують досягнення ними 16-річного віку.

Також цим документом передбачається внести зміни до Кодексу України про адміністративні правопорушення. Так, якщо власник або посадові особи закладу вперше порушать цей закон, то їх чекає штраф від 20 до 50 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

«Дії, передбачені ч. 1 цієї статті, вчинені особою, яку протягом року було піддано адміністративному стягненню за таке ж порушення, тягнуть накладення штрафу від 50 до 100 неоподатковуваних мінімумів громадян», – ідеться в документі далі (***Миколаївський нардеп Жук заборонив дітям відвідувати клуби вночі без батьків // HiTech (http://ht.org.ua/news/politics/3041-Mikolaiivskiy-***

Нещодавно народні депутати прийняли Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо перебування дитини у закладах громадського харчування та сфери розваг у нічний час». Згідно з документом, дітям віком до 16 років забороняється відвідувати клуби, ресторани, кафе без супроводу дорослих з 22:00 до 6:00.

Власники таких закладів мають право пустити підлітка в заклад або з одним із батьків, або із законним представником дитини. А для того щоб переконатися, чи досягли юнак чи дівчина 16-річного віку, у зазначений час у них мають право перевірити документи, які засвідчують їхню особу. Варто зазначити, що це в інтересах самих же власників нічних розважальних закладів, оскільки в разі порушення встановленого законом порядку перебування дітей у таких закладах вони можуть бути оштрафовані.

Згідно з внесеними змінами, штраф для посадових осіб підприємств, установ, організацій, незалежно від форми власності, громадян-власників підприємств чи уповноважених ними осіб, громадян-суб'єктів підприємницької діяльності становитиме від 20 до 50 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, а за повторне таке ж порушення протягом одного року – від 50 до 100 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Про те, стане така заборона ефективною мірою виховання молоді чи спричинить нові проблеми і як мають наміри контролювати процес виконання норм цього Закону, ForUm вирішив запитати в експертів.

В. Лупацій, експерт-політолог, виконавчий директор Центру соціальних досліджень «СОФІЯ»:

– Я думаю, що закон про заборону відвідування дітьми нічних закладів – спроба боротися з певними негативними явищами, але не на рівні причин, а на рівні наслідків. Тому не факт, що це дійсно вирішить проблему. У нас у країні існує юридичний фетишизм. Начебто законами можна вплинути на питання, які запущені завдяки більш фундаментальним причинам. Залишилося ще ухвалити законопроект, який заборонятиме ходити в певні місця й дозволить ходити в інші.

Тут не можна сказати, що це справа тільки батьків, однак з ними потрібно співпрацювати і державі, і школам, і засобам масової інформації. Головним чином це питання пов'язане з тим, як наповнити реалізацію вільного часу підлітків, як створити простір, де вони могли б задовольняти свою потребу в діалозі з однолітками і виражати себе. Я думаю, що прийняття цього Закону – доказ того, що в державі не усвідомлюється відсутність ефективної соціокультурної політики в широкому розумінні цього слова.

Сьогодні соціальна політика зведена до виплати компенсацій і допомоги, а культурна – до фінансування культурних установ, а не на підтримку творчості, артистів, соціально значущих гуманітарних проектів. Зусилля держави повинні бути спрямовані не на заборону негативних наслідків, де комерційна сфера бореться за свого споживача й гаманець, а на

формування культурних індустрій в Україні, які були б конкурентоспроможними на ринку.

Ітися має не про заборону відвідування, а про профіль діяльності цих установ, про те, якого типу продукт вони пропонують. За цим треба дивитися. А в наших умовах будь-які заборонені речі перетворюються на інструмент розширення впливу силових структур. Посилення таких рестриктивних заходів можливе тільки після того, як будуть зроблені істотні зрушення в підвищенні рівня довіри громадян до міліції, судів, прокуратури і т. д. Інакше все це буде сприйматися лише як інструмент тиску й поліцейщини.

Н. Верховська, психолог, кандидат психологічних наук, письменник:

– Заборона буде тільки стимулом її подолати. Заради самоствердження. Підлітковий вік характеризується необхідністю самостверджуватися – доводити собі й оточуючим, що ти можеш. Найпримітивніша і найпоширеніша форма – це «мені не слабо!» Тому заради «не слабо» підлітки будуть проникати в ці клуби й пускатися там в усі тяжкі, щоб психологічно виправдати ризик, на який ідуть: раз проник, значить, відтягнись по повній.

Це все скидається на підтримку: 1) хабарництва перевіряючим таких клубів – власники будуть відкуповуватися від них, коли ті неминуче виявлять там підлітків; 2) нелегальної індустрії виготовлення посвідчень із збільшеним віком.

Ще Р. Батлер, книжковий герой, говорив, що будь-які війни (а заборони такого роду – це явна війна проти здорового глузду) затіваються заради грошей. Хтось точно додасть у грошовій вазі через неминучу плутанину...

Підкреслю, що заборони для підлітків – це не тільки червона ганчірка для бика. Це ще й орієнтири, до (подолання) яких вони будуть прагнути. Отже, той час, який міг би бути витрачено на освоєння позитивних навичок, буде витрачено на нелегальні способи потрапити в нічний клуб і отруїти там свій організм. Усі заборони в історії призводили лише до збільшення нелегальності, тобто небезпеки того, що забороняють.

І вихід тут теж завжди один: збільшити легальний нагляд за поведінкою підлітків. Випроваджувати їх і їхніх супроводжуючих із клубів, якщо вони там «напоросячили». Це навіть послужить виховним моментом соціалізації: прикладом необхідності дотримуватися соціальної норми поведінки в суспільстві. Від цього всі тільки виграють.

С. Соколов, народний депутат України (фракція «Батьківщина»), член парламентського Комітету з питань правової політики:

– Якщо закон написаний для закону, то будь-який закон буде неефективним. Кожен закон можна зробити так, щоб він виконувався. Якщо міліціонери братимуть підлітків пачками і звертатимуть увагу на те, що вони перебувають у нічному клубі, то ніякий закон не буде працювати навіть у такому плані. Це як ігрові автомати: їх заборонили, але після цього ще існували підпільні клуби, у яких грали. Якщо міліція візьметься за цю справу, то вона розбереться протягом однієї доби, а якщо все надалі будуть вирішувати гроші й хабарі, то нічого не вийде.

В. Макеєнко, народний депутат, фракція Партія регіонів, голова Регламентного комітету, батько трьох дітей:

– Фракція ПР дійсно підтримала цей законопроект. Більше того, ми думаємо, як розширити його дію, оскільки питні заклади працюють і вдень. А 16-річний – це дитина, відповідно, в таких установах, де є алкоголь, він повинен перебувати з батьками. Усі чудово розуміють, що іноді, коли немає контролю, молодь, підлітки роблять дуже серйозні помилки в силу віку. Подивіться зведення МВС – де і які правопорушення, злочинні діяння відбуваються, чому це відбувається. Я читаю, аналізую і бачу: тому що алкоголь, тому що наркотики. Вони продаються таємно підліткам.

Крім того, ми будемо думати, хто повинен серйозно контролювати виконання Закону по всій Україні. Крок за кроком ми будемо вдосконалювати законодавство, потрібно допомогти дітям не зробити помилок у молоді роки.

Є. Царьков, народний депутат сьомого скликання, автор законопроекту:

– Безпосередню відповідальність за перебування дітей у клубах після 22:00 несуть самі власники. Точно так само, як і в разі продажу алкоголю неповнолітнім. Я як автор законопроекту також хотів, щоб і батьків штрафували. А перевіряти власників клубів будуть громадські організації, контролюючі органи, міліція. Але на 80 % це має бути відповідальність власників таких закладів.

Я вважаю, що якщо батьки допускають перебування своїх дітей у клубах ночами, то дільничний повинен працювати й повинен порушувати питання адміністративної відповідальності. Я як батько несу відповідальність за те, де моя дитина перебуває після 22:00.

Норми цього Закону було взято із законодавчої бази деяких штатів США. Та навіть у наших сусідів, у Краснодарському краї, ввели комендантську годину. І через півроку і правоохоронні органи, і громадські організації відзначили, що є позитивний результат: зниження криміногенної обстановки, підвищення успішності. Норми взяті й із радянських часів. Вони базуються на нормальному контролі. Дитині на сон потрібні 8 год., тобто о 22:00 вона повинна лягати спати. Люфт залишили як супровід дорослими до 24:00. Але скільки я бачив днів народження дітей, які затягувалися десь після 24:00, то це вже перетворювалося на п'янку дорослих.

М. Євсюкова, директор юридичного департаменту Міжнародного жіночого правозахисного центру «Ла Страда – Україна»:

– Дія будь-якого закону проявляється на практиці. Тільки коли цей закон буде застосовуватися, ми зможемо побачити, наскільки він дійсно допоможе вирішити ситуацію і захистити дітей від тих ризиків, які на сьогоднішній момент їх можуть очікувати на вулицях або в розважальних установах після 22:00. На сьогодні, на жаль, перебування дітей у людних місцях без супроводу дорослих небезпечно, тому що з ними може статися багато різних неприємностей, включаючи ризики потрапити в сексуальну експлуатацію і бути підданими сексуальному насильству. У принципі, якщо розглядати цей Закон саме з цієї позиції, то він більше позитивний, ніж негативний. Якщо розглядати його з позиції інших практик: прав дітей, прав людини, права на вільне переміщення, може, він і обмежує їх.

Але я хочу сказати, що в цьому аспекті відповідальним за перебування в нічний час на вулиці чи в розважальному закладі покладається на власника цього

закладу. І це говорить про те, що на сьогодні саме дорослі несуть відповідальність за безпеку дитини. І вони повинні свідомо ставитися до виконання цього Закону. Якщо це буде, то він досягне своєї основної мети (*Комендантська година в Україні: заборонений плід солодкий? // ForUm (<http://ua.for-ua.com/comments/2013/05/24/100030.html>). – 2013. – 24.05*).

Верховна Рада посилила відповідальність за перебування неповнолітніх у закладах громадського харчування і сфери розваг у нічний час. Про це заявив народний депутат України, член парламентської фракції Партії регіонів А. Пінчук у кулуарах ВР, коментуючи прийняття відповідних законодавчих змін, які парламент ухвалив напередодні. «Ця ідея (про заборону відвідування підлітками закладів громадського харчування і розважальних закладів після 22:00. – Ред.) прийшла до мене, коли я побував у країнах ЄС. Там дуже строго ставляться до цього питання», – зауважив політик.

За словами А. Пінчука, його закон передбачає встановлення штрафів для власників відповідних закладів, які будуть пропускати підлітків після 22:00, і штраф за це становитиме від 20 до 50 неоподатковуваних мінімумів громадян. Перевірятимуть дотримання закону правоохоронні органи, які будуть чітко слідкувати за роботою подібних закладів. «Ідеться, як правило, про нічні клуби, дискотеки, ресторани чи бари», – звернув увагу депутат.

Він переконаний, що його закон дасть змогу вберегти підлітків від вживання алкоголю і тютюну у нічних закладах. «Я впевнений, що мій законопроект підтримає абсолютна більшість депутатів, і переконаний, що Президент його обов'язково підпише», – резюмував парламентарій (*А. Пінчук: Рада посилила відповідальність за допуск дітей у розважальні заклади після 22.00 // Партія регіонів (<http://partyofregions.ua/ua/news/5195f77dc4ca42047c0002b4>). – 2013. – 17.05*).

Комендантський час для дітей: ви «за» чи «проти»? (Опитування)

27 травня | Новини, Суспільство

Народні депутати заборонили дітям у віці до 16 років відвідувати кафе, ресторани й клуби без супроводу дорослих з 22:00 до 6:00.

За прийняття в другому читанні і в цілому законопроекту № 0952 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України» щодо перебування дитини в установі громадського харчування і сфери розваг у нічний час проголосувало 350 народних депутатів.

Законопроектом передбачається, що дитина у віці до 16 років може перебувати в установі громадського харчування і сфери розваг після 22:00 до 6:00 або з одним з батьків, або із законним представником.

Крім того, законопроект зобов'язує власників таких установ гарантувати, що діти до 16 років не перебуватимуть у закладах вночі, і перевіряти в дівчат і юнаків документи, що засвідчують особу.

Ми поцікавилися, якої думки з цього приводу пологівці.

Н. Косенко: «Будь-яке нововведення тягне за собою як позитивні зрушення, так і негативні. І ці зміни не є винятком. Без сумніву, для осіб, які ще не досягли 16 років, не буде корисним спостерігати за поведінкою дорослих, оскільки в силу свого віку вони є дуже вразливими й такими, що легко піддаються впливу навколишнього оточення. Мені здається, більшість підлітків будуть шукати пригод просто десь на вулиці. Якщо підлітки звикли проводити цей час не вдома, то навряд чи через заборону знаходитись у певних закладах вони змінять свій розпорядок. Тож необхідність, співвідношення всіх “плюсів” та “мінусів” цих змін зможе показати лише час.

Ю. Шевченко: «Я вважаю, що діти до 16 років о 22:00 повинні бути вдома! А що з цього вийде? Раніше треба було думати про підростаюче покоління, про організацію дозвілля молоді. Потрібно будувати нові стадіони, басейни, корти і т. д. Потрібно створювати таку інфраструктуру для дітей, щоб у них не виникало бажання вештатися по клубах, а навпаки, щоб вони займалися чимось корисним для себе».

О. Колісник: «Однозначно, я “за”, але ця заборона не вирішить проблеми. У нашому місті молоді просто дітися нікуди ввечері. У підлітків є багато енергії, яку десь треба вивільняти. От вони і йдуть на танці, у клуби, на дискотеки, у бари й кафе. Я вважаю, що їхню енергію необхідно спрямовувати в правильне русло».

В. Костинський: «Я схвалюю цей законопроект. На мою думку, з введенням його в дію зменшиться кількість злочинів і нещасних випадків серед молоді. Автори цього законопроекту, мабуть, і сподіваються на такий результат. Тим більше хочеться, щоб молодь усебічно розвивалася, а не деградувала, проявляючи свій інтерес до алкогольних напоїв і цигарок».

Р. С. Новим законом у Кодексі України про адміністративні правопорушення у ст. 180, у якій ішлося винятково про споювання неповнолітніх, вноситься доповнення. Так, за невиконання вимог щодо перебування дитини в розважальних закладах і закладах громадського харчування законом вводиться адміністративна відповідальність – штраф від 20 до 50 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян. Якщо протягом року порушення повториться, то штраф зростає вдвічі – до 100 неоподаткованих мінімумів доходів громадян (1700 грн).

Раніше рішення про обмеження пересування для дітей до 16 років діяло лише в деяких містах і населених пунктах України, де його прийнято сесіями місцевих рад, зокрема в Сімферополі, Житомирі та Ялті. Тепер комендантський час для дітей буде скрізь. А чи працюватиме цей закон у нас, чи залишиться тільки на папері, покаже час.

Опитування провела Н. Осипенко *(Комендантський час для дітей: ви «за» чи «проти»? (Опитування) // Поголівські вісті (<http://polvisti.com/2013/05/komendantskyj-chas-dlya-ditej-vy-za-chy-proty/>)). – 2013. – 27.05).*

Президент України В. Янукович підписав:

1. Закон № 243-VII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо порядку перебування дітей у закладах, у яких провадиться

діяльність у сфері розваг, або закладах громадського харчування у нічний час».

2. Закон № 244-VII «Про внесення змін до деяких законів України щодо посилення матеріальної підтримки сімей, в яких виховуються діти, над якими встановлено опіку чи піклування» (*Глава держави підписав закони // Прес-служба Президента України В. Януковича* (<http://www.president.gov.ua/news/27875.html>). – 2013. – 5.06).

Моніторинг законодавства

Підготовлено компанією «Єфімов та партнери адвокати • аудитори • податкові консультанти» WWW.yefimov.com.ua

Головні зміни Прес-центр НБУ

НБУ повідомив про продовження ще на півроку дії обов'язку продавати половину валютної виручки і 90-денного строку розрахунків за експортно-імпортними операціями (постанови від 14.05.2013 р. № 163 і 164).

У нових постановах передбачено те саме, що і в чинних (від 16.11.2012 р. № 475, 476 і 479).

1. Розрахунки за операціями експорту та імпорту товарів повинні здійснюватися в строк, що не перевищує 90 календарних днів (замість 180).

2. 50 % іноземної валюти (яка належить до 1-ї групи Класифікатора іноземних валют, а також російські рублі), що надійшли резидентам у вигляді виручки від продажу товарів за зовнішньоекономічними договорами, підлягають обов'язковому продажу на міжбанківському валютному ринку України. Продаж здійснюється без доручення клієнта не пізніше наступного робочого дня після зарахування валюти на розподільчий рахунок.

3. Іноземна валюта (яка належить до 1-ї групи Класифікатора іноземних валют, а також російські рублі), що надійшла на користь фізичних осіб (резидентів і нерезидентів) у сумі, яка дорівнює або перевищує еквівалент 150 тис. грн на місяць, підлягає обов'язковому продажу на міжбанківському валютному ринку України.

Термін дії постанов № 475, 476 і 479 закінчується 19.05.2013 р. (для пп. 1 і 2) і 27.05.2013 р. (для п. 3), а термін дії постанов № 163 і 164 починається 20.05.2013 р. (для пп. 1 і 2) і 28.05.2013 р. (для п. 3).

Податки й збори **Податок на додану вартість**

Постанова КМУ від 22.05.2013 р. № 357

Кабмін цією постановою вніс зміни до Порядку використання сум ПДВ, сплачених переробними підприємствами до спеціального фонду державного бюджету. Згідно зі змінами часткове відшкодування вартості корів надається на безповоротній основі суб'єктам господарювання за закуплені ними, у тому числі у грудні 2012 р. (до цього – у 2011 р.), на племінних заводах та у племінних репродукторах племінні телиці, нетелі й корови молочного, м'ясного й комбінованого напрямку продуктивності або за поставлені в режимі імпорту племінні телиці, нетелі й корови молочного, м'ясного й комбінованого напрямку продуктивності в розмірі 50 % їхньої вартості, але не більше 7 тис. грн за голову.

Крім того, для отримання спеціальної бюджетної дотації за поголів'я корів м'ясного напрямку продуктивності скасовано необхідність подання племінними заводами й племінними репродукторами копії ліцензії на провадження господарської діяльності з торгівлі племінними (генетичними) ресурсами, проведення генетичної експертизи походження та аномалій тварин.

Роз'яснення ДПСУ від 18.05.2013 р.

ДПСУ роз'яснила, що якщо при постачанні товарів/послуг неплатнику ПДВ платник податку двічі виписав податкову накладну за першою і другою подією та відобразив ці податкові накладні в реєстрі виданих податкових накладних, то такий платник податку має можливість відкоригувати податкові зобов'язання, нараховані ним за другою подією, методом «сторно» на підставі бухгалтерської довідки.

При цьому якщо податкові зобов'язання, що нараховані за другою подією, були задекларовані в податковій звітності з ПДВ у попередніх звітних податкових періодах, то платник податку у звітному періоді, у якому виявлено помилку, має право подати уточнюючий розрахунок.

Проект закону України від 17.04.2013 р. ***№ 2847***

ВРУ в першому читанні прийняла законопроект про внесення змін до ПКУ щодо застосування фінансових векселів.

Проектом передбачається:

- виключити із ст. 200 ПКУ норму про альтернативний варіант здійснення відшкодування ПДВ шляхом оформлення казначейського фінансового векселя;
- встановити в «Перехідних положеннях» ПКУ, що до 1.01.2014 р. відшкодування ПДВ може здійснюватися на підставі заяви платника шляхом видачі казначейських фінансових векселів.

Лист ДПСУ від 26.03.2013 р. ***№ 7320/7/15-33-17***

ДПСУ у своєму листі в черговий раз нагадала, що відсутність факту реєстрації платником податку – продавцем товарів/послуг податкових накладних в ЄРПН та/або порушення порядку заповнення податкової накладної не дає права покупцю на включення сум ПДВ до податкового кредиту й не звільняє продавця від обов'язку включення суми ПДВ, вказаної в податковій накладній, до суми податкових зобов'язань за відповідний звітний період.

Податок на прибуток

Лист Міндоходів від 18.04.2013 р. № 1530/5/99-99-19-03-02-16

На думку Міндоходів, звільнені від оподаткування податком на прибуток кошти за рахунок використання ставки 0 % можуть бути використані платником, зокрема, на поповнення обігових коштів, за умови, що такі кошти використовуються виключно при розрахунках за операціями, пов'язаними з діяльністю платника податку, прибуток від якої звільняється від оподаткування.

Неперераховані до бюджету при застосуванні нульової ставки податку суми коштів, які використані не за цільовим призначенням, зараховуються до бюджету в 1 кварталі наступного звітного року.

Лист Мінфіну від 21.03.2013 р. № 3272/5/15-14-16

Мінфін зазначив, що, на відміну від закону про прибуток, який втратив чинність, ПКУ не передбачає касового методу для визнання доходів при розрахунках за бюджетні кошти, а облік здійснюється за бухгалтерським методом нарахування і зіставлення.

Датою отримання податкових доходів є звітний період, у якому такі доходи визнаються незалежно від фактичного надходження коштів.

Дохід від:

– реалізації товарів визнається за датою переходу до покупця права власності на такий товар;

– надання послуг і виконання робіт визнається за датою складення акта або іншого підтверджуючого документа.

Таким чином, доходи враховуються при обчисленні об'єкта оподаткування в момент їх виникнення незалежно від сплати коштів. Тому несплата грошових коштів Держказначейством не є підставою для ненарахування податкових зобов'язань з податку на прибуток.

Державана допомога, єдиний соціальний внесок

Постанова КМУ від 20.05.2013 р. № 359

Постановою передбачено, що діяльність суб'єкта господарювання – роботодавця з наймання працівників для застосування їхньої праці іншим

роботодавцем проводиться тільки на підставі дозволу, який видається Держслужбою зайнятості.

Для отримання дозволу подається заява, до якої додаються:

- для юридичних осіб – копія установчого документа;
- для фізичних осіб-підприємців – паспорт громадянина України або паспортний документ (для іноземців чи осіб без громадянства);
- проект трудового договору, що містить умови про можливість виконання працівником роботи в іншого роботодавця та виплати працівнику зарплати в розмірі не менше мінімальної;
- копія документа, що підтверджує право уповноваженої особи представляти інтереси підприємства-працедавця.

Рішення про видачу дозволу приймається Держслужбою зайнятості протягом 10 робочих днів з дати реєстрації заяви.

Постанова набирає чинності з дня набрання чинності законом про внесення змін до деяких законів України про видачу дозволу на наймання працівників для подальшого виконання ними роботи в Україні в іншого роботодавця.

Постанова КМУ від 15.05.2013 р. № 340

КМУ затверджено порядок підтвердження результатів неформального професійного навчання осіб з робітничих професій.

Відповідний центр зайнятості видає особі, яка виявила бажання підтвердити кваліфікацію, анкету самооцінки за обраною нею робочою професією.

За результатами заповнення анкети особа подає до центру зайнятості заяву разом із паспортом, фотографією і медичною довідкою. За наявності додаються: направлення від роботодавця, копія документа про трудовий стаж, оригінал документа про освіту.

Не пізніше ніж на восьмий робочий день з дня отримання документів центр зайнятості видає заявнику направлення на підтвердження кваліфікації.

З цим направленням і переліком документів, який подавався до центру зайнятості, слід звернутися до суб'єкта підтвердження.

Постанова КМУ від 13.05.2013 р. № 335

КМУ скасував такі порядки:

- бронювання на підприємствах, в організаціях та установах робочих місць для працевлаштування громадян, які потребують соціального захисту;
- організації сезонних робіт;
- перерахування коштів держбюджету до ФСС на ВБ для матеріального забезпечення та надання соціальних послуг безробітним, які є незастрахованими;
- фінансування за рахунок коштів ФСС на ВБ оплачуваних громадських робіт для безробітних;
- розслідування страхових випадків та обґрунтованості виплат матеріального забезпечення відповідно до закону про соцстрахування на випадок безробіття.

Лист ВССУ від 07.05.2013 р. № 708/0/4-13

ВССУ вважає, що оскільки індексація є додатковою заробітною платою, то в разі порушення законодавства про оплату праці в частині її виплати працівник має право звернутися до суду з позовом про стягнення належної йому індексації заробітної плати без обмеження будь-яким терміном.

***Лист ПФУ від 19.04.2013 р.
№ 10200/05-10***

У звіті щодо ЄСВ суми донарахованої зарплати за січень – березень 2013 р. у зв'язку з підвищенням посадових окладів працівників бюджетних установ відображається таким чином: у табл. 6 звіту в реквізиті 11 слід зазначати місяць і рік, за які проведено донарахування. У відповідних реквізитах проставляють суму донарахованої зарплати й суми єдиного внеску. Причому суми донарахувань за кожен місяць слід вносити окремо.

Під час відображення зазначених сум типи нарахування не зазначають.

Постанова КМУ від 15.04.2013 р. № 347

Постановою затверджено:

- порядок компенсації роботодавцям витрат у розмірі ЄСВ за працевлаштування осіб, яким надано статус безробітного, на нові робочі місця;
- перелік пріоритетних видів діяльності для створення нових робочих місць суб'єктами малого підприємництва.

Право на компенсацію має роботодавець, який працевлаштовує на нове робоче місце не менше ніж на два роки за направленням зареєстрованих безробітних із категорій громадян:

- діти-сироти й діти, позбавлені батьківського піклування;
- особи, звільнені після відбуття покарання або примусового лікування;
- молодь, яка закінчила або припинила навчання в школах, ПТУ і ВНЗ, звільнилася зі строкової військової або альтернативної служби і вперше приймається на роботу;
- особи, яким до настання права на пенсію за віком залишилося 10 і менше років;
- інваліди, які не досягли пенсійного віку;
- один з батьків або особа, яка їх замінює, що має на утриманні дітей віком до шести років, виховує без одного з подружжя дитину до 14 років або дитину-інваліда, що утримує без одного з подружжя інваліда з дитинства (незалежно від віку) або інваліда І групи.

Компенсація не виплачується, якщо роботодавець:

- має заборгованість зі сплати ЄСВ;
- визнаний банкрутом або стосовно нього порушено справу про банкрутство.

Для отримання компенсації роботодавець подає Держслужбі зайнятості протягом два місяців з дня працевлаштування заяву довільної форми. Кошти

перераховуються на рахунок роботодавця до 30 числа місяця, наступного за звітним.

У разі звільнення працівника, за якого виплачувалася компенсація, з ініціативи роботодавця або за угодою сторін до закінчення дворічного терміну з дня працевлаштування, сума виплачених коштів повертається в повному обсязі.

Наказ Мінсоцполітики від 28.03.2013 р. № 156

Мінсоцполітики затверджено нові редакції типових форм, пов'язаних із соціальним захистом чорнобильців:

- звіт про виплату компенсацій, допомог та надання пільг громадянам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи;
- паспорт даних по підприємству, працівники якого отримують компенсаційні виплати й допомоги, пов'язані із заробітною платою або стипендією, згідно із законом про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи;
- розрахунок витрат, пов'язаних з виплатою компенсацій і допомог, наданням пільг відповідно до закону про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи.

Наказ Мінсоцполітики від 07.03.2013 р. № 103

Мінсоцполітики затвердило Порядок надання допомоги по частковому безробіттю. Допомога надається ФСС на ВБ підприємствам для виплати працівникам унаслідок вимушеного скорочення тривалості робочого часу у зв'язку із зупинкою (скороченням) виробництва продукції без припинення трудових відносин.

Допомога надається підприємствам, які не мають:

- заборгованості з виплати зарплати, що виникла до зупинки (скорочення) виробництва;
- непогашеної заборгованості зі сплати внесків з безробіття за період до 1.01.2011 р.;
- заборгованості зі сплати ЄСВ, що виникла до зупинки (скорочення) виробництва;
- несплачених фінансових санкцій.

Право на допомогу мають працівники:

- які протягом 12 місяців, що передували місяцю, у якому почалося скорочення тривалості робочого часу, працювали не менше шести місяців;
- за яких сплачено ЄСВ у розмірі не менше, ніж мінімальний розмір страхового внеску;
- у яких скорочення тривалості робочого часу становить 50 % і більше на місяць.

Право на допомогу також мають особи, які перебували у відпустці по догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку і в день початку зупинки (скорочення) виробництва приступили до роботи.

Розмір допомоги не може перевищувати прожиткового мінімуму для працездатних осіб.

Наказ не вступив в законну силу. Набирає чинності з дня його офіційного опублікування.

***Лист Мінсоцполітики від 15.03.2013 р.
№ 38/13/82-13***

Мінсоцполітики роз'яснило порядок надання додаткової відпустки за особливий характер праці. Так, конкретну тривалість відпустки встановлюють у колективному або трудовому договорі. Крім того, тривалість залежить від фактично відпрацьованого часу працівника в особливих умовах.

Наказ Держстату від 27.02.2013 р. № 68

Наказом передбачено, що для працівників, прийнятих на неповний робочий день, і сумісників, які працюють більше ніж на одну ставку, кількість людино-годин щорічних відпусток розраховується пропорційно встановленої для них тривалості робочого дня, але в межах норми, діючої на підприємстві.

У зарплату включаються всі суми, нараховані за звітний місяць. При цьому не враховуються суми перерахунків, здійснені за попередні періоди, а також інші виплати, що не належать до фонду оплати праці, зокрема допомога по тимчасовій непрацездатності, інші види допомоги, які здійснюються за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням. Суми, нараховані за період відпустки, ураховуються тільки в тій частині, що припадає на звітний місяць.

Наказ не вступив в законну силу. Набирає чинності з дня його офіційного опублікування.

Наказ Держстату від 27.02.2013 р. № 67

Під час заповнення звіту за формою № 1-ПВ (місячна) до суми фонду оплати праці, нарахованого штатним працівникам, включається також оплата працівникові за час вимушеного прогулу, нарахована за рішенням суду в розмірі середнього заробітку при поновленні його на посаді, якщо він продовжує працювати на підприємстві.

Наказ не вступив в законну силу. Набирає чинності з дня його офіційного опублікування.

Закон України від 18.12.2012 р. № 1117

14.05.2013 р. прийнято закон, яким змінено механізм щорічного перерахунку раніше призначених пенсій, шляхом збільшення заробітної плати, з якої призначено пенсію, на коефіцієнт, який відповідає не менше 20 % зростання середньої заробітної плати порівняно з попереднім роком, але не менше зростання інфляції.

Інші податки й податкові платежі

Лист Міндоходів від 30.04.2013 р.

№ 2850/7/99-99-15-04-01-17

Затверджено нову форму податкового розрахунку збору за спеціальне використання лісових ресурсів. За новою формою платники повинні скласти податковий розрахунок по збору починаючи з 2-го кварталу 2013 р.

Лісокористувачі складають розрахунок наростаючим підсумком з початку року, тому подання податкового розрахунку за новою формою платниками збору слід здійснювати за результатами I півріччя 2013 р.

Лист Міндоходів від 22.04.2013 р.

№ 1857/7/99-99-15-04-01-17

Затверджено нові форми податкових декларацій збору за спеціальне використання води.

Надання податкових декларацій за новими формами платникам збору слід здійснювати за результатами I півріччя 2013 р.

За I квартал 2013 р. надаються декларації за старими формами.

Державне регулювання Перевірки. Контроль. Штрафи. Податковий борг

Лист Міндоходів від 07.05.2013 р.

№ 99-24/1-02-04/796

Міндоходів акцентував увагу на інформаційній технології – контролі співставлення, під час переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України.

Метою контролю зіставлення є правильність визначення заявленої декларантом митної вартості (перевірки достовірності наданих декларантом відомостей щодо вартості товарів і виключно для контролю правильності визначення митної вартості та виявлення потенційних ризиків).

Контроль зіставлення полягає в зіставленні даних про вартість товарів, які заявляє декларант, з даними про вартість таких товарів, які містяться в інших електронних документах, наявних у митного органу на момент здійснення митного оформлення оцінюваних товарів.

При цьому Міндоходів наголошує, що рішення митних органів щодо коригування заявленої декларантом митної вартості приймаються виключно за наявності підстав, передбачених ч. 6 ст. 54 Митного кодексу України.

Інформлист ВАСУ від 29.04.2013 р.

№ 642/12/13-13

Вищим адміністративним судом України узагальнено основні питання застосування адміністративного арешту коштів платника податків:

– чинне законодавство послідовно розмежовує порядок накладення адміністративного арешту на майно платника податків, відмінне від коштів, та арешту коштів платника податків;

– арешт коштів на рахунку платника податків здійснюється виключно на підставі рішення суду шляхом звернення органу Державної податкової служби до суду. Жодного рішення податковий орган у такому разі не приймає;

– звільнення від арешту коштів на рахунках платника податків відбувається за рішенням того ж самого органу, який наклав відповідний арешт, тобто за рішенням суду. Рішення податковий орган у такому разі не приймає;

– додатковим випадком накладення арешту на кошти платника податків, який має податковий борг, є відсутність майна та/або його балансова вартість менша суми податкового боргу, та/або таке майно не може бути джерелом погашення податкового боргу;

– сума коштів, на яку накладається арешт, не повинна перевищувати суми податкового боргу, право на стягнення якої наявне в органу Державної податкової служби на момент прийняття судом рішення про застосування адміністративного арешту.

Закон України від 18.04.2013 р. № 221-VII

Відповідно до нової редакції ст. 354 ККУ пропозиція чи обіцянка працівнику державного підприємства, установи чи організації, який не є службовою особою, надати йому або третій особі неправомірну вигоду, а так само надання такої вигоди за вчинення чи невчинення працівником будь-яких дій з використанням становища, яке він займає, в інтересах того, хто пропонує, обіцяє чи надає таку вигоду, або в інтересах третьої особи каратимуться штрафом до 750 НМДГ (12 750 грн на сьогодні) або громадськими роботами на строк до 240 год., або виправними роботами на строк до двох років, або обмеженням чи позбавленням волі на строк до трьох років.

Відповідно до нової редакції ст. 368 ККУ прийняття службовою особою пропозиції чи обіцянки надати їй або третій особі неправомірну вигоду за вчинення чи невчинення такою службовою особою в інтересах того, хто пропонує або обіцяє неправомірну вигоду, чи в інтересах третьої особи будь-якої дії з використанням наданої їй влади чи службового становища каратимуться штрафом або позбавленням волі на строк до 12 років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років і з конфіскацією майна.

Згідно з новою редакцією ст. 370 ККУ провокація підкупу, тобто свідоме створення службовою особою обставин й умов, що зумовлюють пропонування, обіцянку чи надання неправомірної вигоди або прийняття пропозиції, обіцянки чи одержання такої вигоди, щоб потім викрити того, хто пропонував, обіцяв, надав неправомірну вигоду або прийняв пропозицію, обіцянку чи одержав таку вигоду карається позбавленням волі на строк до семи років та зі штрафом до семисот п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

**Лист Міндоходів від 24.04.2013 р.
№ 2039/7/99-99-11-02-03-17**

Міндоходів пояснило, що навіть якщо питання про розстрочення (відстрочення) податкового боргу платника податків не належить до компетенції територіального органу ДПС, де такий платник податків перебуває на обліку, звернення платника податків саме до такого територіального органу ДПС є обов'язковим (із відповідною заявою та пакетом документів). Якщо ж рішення щодо розстрочення (відстрочення) податкового боргу платника податків підлягає прийняттю органом ДПС вищого рівня, територіальний орган ДПС протягом 10 календарних днів:

- розглядає заяву платника;
- здійснює аналіз його фінансового стану;
- формує відповідний висновок про можливість надання розстрочення (відстрочення);
- надсилає свій висновок разом з копіями документів, доданих платником до заяви, на адресу органу ДПС вищого рівня.

Наказ Мінфіну від 17.04.2013 р. № 484

Мінфіном введено нове поняття (поряд із уже чотирма існуючими) безнадійного податкового боргу, а саме: безнадійним податковим боргом також вважається податковий борг платника податків, щодо якого до Державного реєстру внесено запис про його припинення на підставі рішення суду, а для банків – на підставі рішення Фонду гарантування вкладів фізичних осіб про затвердження звіту про завершення ліквідації банку або рішення НБУ про затвердження ліквідаційного балансу, ухвалення остаточного звіту ліквідатора і завершення ліквідаційної процедури.

**Лист Міндоходів від 10.04.2013 р.
№ 111/4/99-99-17-01-02-10**

У зазначеному листі акцентовано увагу на проведенні камеральної перевірки платника податків. Вказана перевірка проводиться посадовими особами органу ДПС без будь-якого спеціального рішення керівника такого органу. Перевірці підлягає вся податкова звітність суцільним порядком (п. 76.1 ст. 76 ПК України). Зазначеним Міндоходів надало відповідь на питання щодо перевірки органом ДПС інформації про нарахування (утримання) ПДФО з доходів у вигляді зарплати.

Ліквідація та банкрутство

**Постанова ВГСУ від 28.05.2013 р.
№ 905/1316/13-г**

ВГСУ було відмовлено органу ДПС у порушенні провадження у справі про банкрутство боржника – платника податків (за новою редакцією Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом») у зв'язку з тим, що орган ДПС не надав на підтвердження безспірності своїх вимог постанови про відкриття виконавчого провадження.

Подання органом ДПС судових рішень про стягнення податкового боргу (постанов окружного адміністративного суду), корінців податкових вимог та інкасових доручень господарський суд визнав недостатнім доказом такої безспірності.

Наказ Мінфіну від 02.04.2013 р. № 440
Наказ Нацкомфінпослуг від 02.04.13 р.
№ 1099

Для підвищення ефективності здійснення нагляду за додержанням суб'єктами первинного фінансового моніторингу вимог законодавства з питань запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму Держфінмоніторинг надає Нацкомфінпослуг інформацію про ефективність заходів, що вживаються суб'єктами, нагляд за якими здійснює Нацкомфінпослуг.

Передана Держфінмоніторингом інформація використовується Нацкомфінпослуг виключно в службових цілях при здійсненні нагляду за додержанням суб'єктами вимог законодавства і не може підлягати розголошенню.

Нацкомфінпослуг щокварталу до 15 числа місяця, наступного за звітним кварталом, інформує Держфінмоніторинг про виявлені порушення законодавства та заходи, вжиті для їх усунення.

Фінансовий моніторинг

Лист НБУ від 23.05.2013 р.
№ 48-204/1190/6045

При проведенні перевірки керівник інспекційної групи НБУ має право надавати банку запити в письмовій формі про надання необхідних для перевірки інформації і даних, отримання документів та пояснень щодо проведених операцій і з окремих питань діяльності банку.

При перевірці відокремленого підрозділу банку, якому не надано повноваження з ведення реєстру фінансових операцій, керівник групи для отримання виписки з реєстру фінансових операцій звертається з письмовим запитом до керівника банку, який зобов'язаний надати інформацію в зазначений у запиті строк.

Наказ Мінінфраструктури
від 01.04.2013 р. № 199

Положення про здійснення фінансового моніторингу суб'єктами первинного фінансового моніторингу, державне регулювання і нагляд за діяльністю яких здійснює Міністерство інфраструктури України, застосовується операторами поштового зв'язку, які проводять операції з переказу грошей, та їх відокремленими підрозділами.

Суб'єкт до дня проведення першої фінансової операції зобов'язаний призначити працівника, відповідального за проведення фінансового моніторингу.

Відповідальний працівник зобов'язаний не рідше одного разу на місяць інформувати керівника суб'єкта про виявлені операції, які підлягають фінмоніторингу.

Суб'єкти первинного фінансового моніторингу розробляють внутрішні документи – правила і програми.

Рішення про призупинення операції, учасником якої є особа, яку включено до переліку осіб, пов'язаних із здійсненням терористичної діяльності або стосовно яких застосовано міжнародні санкції, приймається керівником госпсуб'єкта в день виявлення операції шляхом видання письмового доручення, після чого суб'єкт зупиняє проведення операції на строк до двох робочих днів.

У разі ненадходження суб'єкту протягом двох робочих днів рішення Держфінмоніторингу про зупинення операції суб'єкт поновлює її проведення.

Наказ Мінфіну, Мінюсту від 28.03.2013 р. № 434/567/5

Держфінмоніторинг надає Мін'юсту інформацію про ефективність заходів, що вживаються суб'єктами, нагляд за якими здійснює Мін'юст, для запобігання та протидії легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму.

Мін'юст надає Держфінмоніторингу інформацію щодо підвищення ефективності здійснення нагляду за додержанням вимог законодавства з питань запобігання та протидії легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом або фінансування тероризму.

Передана Держфінмоніторингом інформація використовується виключно в службових цілях при здійсненні нагляду за додержанням суб'єктами вимог законодавства і не може підлягати розголошенню.

Лист НБУ від 13.05.2013 р.

№ 48-104/1050/5543

Операція з отримання страхового (перестрахового) платежу і операція з проведення страхової виплати або страхового відшкодування підлягають обов'язковому фінансовому моніторингу, якщо сума, на яку вони проводяться, дорівнює чи перевищує 150 тис. грн. в еквіваленті.

Операції, що здійснюються на виконання законодавства про загальнообов'язкове соцстрахування, не підлягають фінансовому моніторингу.

Транспортні та експедиторські послуги

Наказ Мінінфраструктури

від 24.04.2013 р. № 256

Мінінфраструктури цим наказом внесло зміни до Порядку укладання договорів страхування морських суден, що перебувають у державній власності і передаються судновласниками у фрахт, оренду, лізинг. Зокрема, виключені

положення, згідно з якими підприємства укладають договори морського страхування при координації Морського страхового бюро, а страховиками можуть бути лише українські страхові компанії – члени МСБ.

Наказ не набрав сили закону. Набирає чинності з дня його офіційного опублікування.

***Наказ Мінінфраструктури
від 19.04.2013 р. № 239***

Цим наказом Мінінфраструктури виклало в новій редакції Порядок оформлення і видачі дозволів на поїздки по територіях іноземних держав при виконанні перевезень пасажирів і вантажів автомобільним транспортом у міжнародному сполученні, їх обміну та обліку.

Новою редакцією Порядку передбачено, зокрема, що перевезення пасажирів і вантажів автомобільним транспортом територією іноземних держав або транзитом через їхні території здійснюється автомобільними перевізниками згідно з вимогами міжнародних договорів України та на підставі належним чином оформлених відповідних дозволів, якщо інше не передбачено міжнародними договорами України.

Перевезення пасажирів і вантажів автомобільним транспортом між пунктами, розташованими на території іноземної держави, заборонено, якщо на це не отримано відповідного дозволу компетентного органу іноземної держави згідно з вимогами міжнародних договорів України.

Оформлення та видача дозволів проводяться в пунктах видачі дозволів Укртрансінспекцією та її територіальними органами.

Передбачено також, що бланки дозволів на міжнародні перевезення є номерними бланками і не є документами суворої звітності.

Новий Порядок набирає чинності з дня його офіційного опублікування.

***Наказ Мінінфраструктури
від 18.04.2013 р. № 235***

Мінінфраструктури затвердило новий Порядок оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення на морському та річковому транспорті.

Порядком передбачено, зокрема, що за вчинення адміністративного правопорушення органи морського і річкового транспорту можуть застосовувати такі адміністративні стягнення:

- попередження;
- штраф;
- позбавлення права керування судном, маломірним судном, всіма видами плавучих засобів.

***Наказ Мінінфраструктури
від 17.04.2013 р. № 226***

Мінінфраструктури цим наказом затвердило Порядок ведення переліку суб'єктів господарювання, що здійснюють установлення та технічне обслуговування контрольних пристроїв (тахографів) в автомобільних транспортних засобах.

Порядком визначено, що Перелік формується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики з питань безпеки на автомобільному транспорті загального користування, та у паперовому вигляді передається на затвердження Мінінфраструктури, яке передає зазначений Перелік компетентним органам договірних сторін ЄУТР.

Процедура внесення суб'єктів господарювання, що здійснюють установлення та технічне обслуговування контрольних пристроїв (тахографів), до Переліку складається з таких етапів:

- надходження (подання) заявки щодо внесення до Переліку;
- розгляд заявки та доданих до неї документів;
- проведення перевірки достовірності поданої інформації вимогам ЄУТР та зазначеного Порядку;
- внесення суб'єкта господарювання до Переліку або надання обґрунтованої відмови.

Наказ не набрав сили закону. Набирає чинності з дня його офіційного опублікування.

Наказ Мінінфраструктури від 15.04.2013 р. № 219

Цим наказом Мінінфраструктури внесло зміни до Положення про автомобільну ліцензійну карту. Згідно зі змінами відбулась зміна назви органу, уповноваженого видавати ліцензійні картки: замість Головавтотрансінспекції їх буде видавати Укрдержтрансінспекція.

Із Положення також виключено умову про те, що ліцензійні карти є бланками суворої звітності, та додано третю підставу для відмови заявнику в оформленні ліцензійної картки – у випадку встановлення наявності діючої ліцензійної картки.

ІТ і телекомунікації

Постанова КМУ від 27.05.2013 р. № 371

КМУ вніс зміни до Порядку засвідчення наявності електронного документа (електронних даних) на певний момент часу. Змінами, зокрема, уточнено, що час, який використовується в позначці часу, встановлюється акредитованим центром сертифікації ключів та центром сертифікації ключів за київським часом на момент її формування та синхронізований із Всесвітнім координованим часом (UTC) з точністю до однієї секунди.

Акредитовані центри сертифікації ключів та центри сертифікації ключів отримують послугу з постачання передачі сигналів точного часу для формування та проведення перевірки позначки часу, надання якої забезпечується центральним засвідчувальним органом.

Послуги фіксування часу надаються акредитованими центрами сертифікації ключів та центрами сертифікації ключів на договірних засадах.

Постанова не набрала сили закону.

Будівництво

Лист Держархбуду від 30.04.2013 р.

№ 40-19-2032

Виконання робіт з будівництва індивідуальних (садибних) житлових будинків, садових, дачних будинків не вище двох поверхів (без урахування мансардного поверху) площею до 300 кв. м, господарських будівель і споруд, зокрема гаражів, які розташовані на присадибних, дачних і садових земельних ділянках, здійснюється після подання замовником повідомлення про початок виконання будівельних робіт.

Замовнику (його уповноваженій особі) потрібно заповнити бланк повідомлення, який можна отримати в дозвільному центрі, територіальному органі або на сайті Держархбудінспекції України в рубриці «Законодавча та нормативна база».

Після заповнення таке повідомлення необхідно подати до територіального органу Держархбудінспекції України особисто, надіслати рекомендованим листом з описом вкладення або подати через дозвільний центр за місцезнаходженням об'єкта будівництва.

Замовник набуває право на виконання будівельних робіт на наступний день після подання повідомлення.

Лист Держархбуду від 08.04.2013 р.

№ 40-19-1587

Посадові особи органів державного архітектурно-будівельного контролю під час перевірки мають право, зокрема, безперешкодного доступу до місць будівництва об'єктів та до об'єктів, що підлягають обов'язковому обстеженню.

Крім того, відповідно до п.14 Порядку здійснення державного архітектурно-будівельного контролю, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23.05.2011 № 553, суб'єкт містобудування, щодо якого здійснюється державний архітектурно-будівельний контроль, зобов'язаний, зокрема, допускати посадових осіб Держархбудінспекції та її територіальних органів до проведення перевірки за умови дотримання порядку здійснення державного архітектурно-будівельного контролю.

Тому обмеження доступу посадових осіб на об'єкт будівництва під час здійснення державного архітектурно-будівельного контролю залежно від категорії складності об'єкта архітектури чинним законодавством не передбачено.

Фінансові послуги

Постанова НБУ від 27.03.2013 р. № 109

Змінами до порядку видачі індивідуальної ліцензії на валютні операції скасовано:

- вимогу про направлення Нацбанком копії заяви про надання ліцензії на валютні операції держорганам по боротьбі з організованою злочинністю;
- необхідність для видачі ліцензії висновку органів по боротьбі з оргзлочинністю.

Рішення НКЦПФР від 26.03.2013 р.

№ 429

Положення регламентує порядок здійснення клірингової діяльності, здійснення клірингу за договорами щодо ЦП розрахунковим центром з обслуговування договорів на фінансових ринках, Центральним депозитарієм ЦП і кліринговими установами.

Порядок визначає внутрішні документи, які особи, які здійснюють кліринг, повинні зареєструвати в НКЦПФР для здійснення клірингової діяльності та договори, які укладає клірингова організація для здійснення клірингової діяльності.

Клірингову діяльність за договорами щодо ЦП, укладеними на певній біржі, може вести тільки та особа, яка має ліцензію на здійснення клірингової діяльності.

Розрахунковий центр і клірингова організація при здійсненні клірингової діяльності можуть виконувати функції центрального контрагента і для забезпечення виконання зобов'язань, допущених до клірингу, виступати учасником біржових торгів без ліцензії на здійснення діяльності з торгівлі ЦП.

Особа, яка здійснює кліринг, для здійснення клірингової діяльності без 100 % попереднього депонування і резервування активів має розробити та затвердити положення про гарантійний фонд.

Керівник та працівники особи, яка здійснює кліринг, які безпосередньо залучені до клірингової діяльності, повинні мати кваліфікацію спеціаліста з клірингової діяльності.

Рішення НКЦПФР від 19.03.2013 р.

№ 366

Відповідно до внесених змін до Типового договору андеррайтингу андеррайтер ЦП біржового ІСІ зобов'язується забезпечувати придбання ЦП при їх первинному розміщенні, забезпечувати продаж емітентом раніше викуплених ЦП або пред'явлення до викупу ЦП такого інституту; підтримувати котирування (ціни попиту та пропозиції) ЦП на визначеній проспектом емісії фондовій біржі.

Права андеррайтера розширені за рахунок:

– здійснення покупки ЦП в емітента з наступним їх перепродажем інвесторам;

– надання консультаційних послуг з емісії, обігу та обліку ЦП, щодо прав та обов'язків емітента, інвестора або особи, яка видала неемісійні ЦП, за обігом та обліком інших фінансових інструментів, а також щодо здійснення фінансових інвестицій у зазначені ЦП та інші фінансові інструменти.

Рішення НКЦПФР від 05.02.2013 р.

№ 132

Внесеними змінами до Порядку реєстрації випуску опціонних сертифікатів та проспекту їх емісії встановлено таке.

У разі емісії опціонних сертифікатів з поставкою, базовим активом яких є об'єкт будівництва, емітент повинен бути власником або користувачем земельної ділянки.

Визначено документи, які представляє емітент для реєстрації випуску опціонних сертифікатів та проспекту їх емісії.

У разі здійснення емісії різними серіями на кожну з них оформляється окреме тимчасове свідоцтво про реєстрацію випуску.

Підстави для відмови в реєстрації випуску та проспекту емісії:

- визнання емісії недобросовісною;
- невідповідність поданих документів законодавству;
- недостовірність інформації;
- порушення порядку прийняття рішення про розміщення.

Емітент має право оформити проспект емісії двома частинами (базовий проспект та проспект відповідного випуску), які підлягають реєстрації НКЦПФР.

Базовий проспект і перший проспект емісії подаються для реєстрації одночасно.

У разі зміни інформації в базовому проспекті емітент протягом 20 робочих днів зобов'язаний подати відповідні зміни до базового проспекту емісії для реєстрації.

Об'єкти правовідносин

Земля

Лист ВССУ від 16.05.2013 р.

№ 24-754/0/4-13

ВССУ узагальнив судову практику розгляду цивільних справ з іноземним елементом. Щодо прав іноземних фізичних та юридичних осіб на землю висновки ВССУ такі:

– встановлений у п. 15 Перехідних положень ЗКУ мораторій на відчуження земельних ділянок не поширюється на обов'язок іноземців та осіб без громадянства відчужити землю сільськогосподарського призначення протягом одного року з моменту отримання землі в спадщину;

– іноземні громадяни та особи без громадянства не мають права на безоплатне придбання земельних ділянок, що належать до державної і комунальної власності. Вони не мають права на приватизацію земельних ділянок, що раніше надавались їм у користування;

– з погляду набуття земельних ділянок у власність до іноземних юридичних осіб належать всі створені (зареєстровані) за межами України юридичні особи, а також створені в Україні юридичні особи, хоча б одним із засновників яких є іноземний громадянин, особа без громадянства або створена (зареєстрована) за кордоном юридична особа.

Лист ВССУ від 16.05.2013 р.

№ 24-753/0/4-13

ВССУ узагальнив судову практику розгляду цивільних справ про спадкування. Щодо спадкування землі висновки ВССУ такі.

Набуття права власності на земельну ділянку та перехід права власності на земельну ділянку в порядку спадкування має місце за наявності таких юридичних фактів у їх сукупності: 1) ухвалення рішення компетентного органу про передачу у власність земельної ділянки спадкодавцю, укладення спадкодавцем правочинів щодо набуття права власності на земельні ділянки; 2) виготовлення технічної документації на земельні ділянки; 3) визначення меж земельної ділянки в натурі; 4) погодження із суміжними землевласниками та землекористувачами; 5) одержання у встановленому порядку Державного акта на землю; 6) реєстрація права власності на земельну ділянку.

У випадку недотримання зазначених вимог спадкодавцем право власності на земельну ділянку у нього не виникає та не переходить до спадкоємців у порядку спадкування.

Якщо спадкодавець не набув права власності на земельну ділянку, проте розпочав процедуру її приватизації, а органами місцевого самоврядування відмовлено спадкоємцям у завершенні процедури приватизації, то спадкоємці мають право звертатися до суду з позовами про визнання права на завершення приватизації та одержання державного акта про право власності на землю на їх ім'я, а не права власності на земельну ділянку.

Постанова ВГСУ від 15.05.2013 р.

у справі № 5011-47/12739-2012

ВГСУ погодився з висновками судів попередніх інстанцій про те, що підставою для визнання недійсним договору оренди земельної ділянки комунальної власності в розглядуваній справі є незаконність рішення міської ради про передачу такої земельної ділянки в оренду.

Закон України від 14.05.2013 р.

Внесено зміни до законів України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень», «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо розмежування земель державної та комунальної власності», «Про Державний земельний кадастр», згідно з якими:

– рішення органів виконавчої влади або органів місцевого самоврядування про передачу земельних ділянок у власність або користування приймається без здійснення державної реєстрації права держави чи територіальної громади на такі земельні ділянки, крім випадків, коли право власності на землю державної або комунальної власності вже зареєстровано в Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно;

– державна реєстрація права держави чи територіальної громади на земельні ділянки, які сформовані із земель державної чи комунальної власності, здійснюється після затвердження документації із землеустрою, за якою здійснено таке формування, одночасно із державною реєстрацією похідного

речового права на такі земельні ділянки (постійне користування, оренда, емфітевзис, суперфіцій, сервітут);

– органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування під час проведення державної реєстрації права власності держави чи територіальної громади на землю звільняються від плати за надання витягу з Державного реєстру речових прав на нерухоме майно, отримання відомостей з Єдиного реєстру заборон відчуження об'єктів нерухомого майна, Державного реєстру іпотек та Державного реєстру обтяжень рухомого майна.

***Рішення Київради від 18.04.2013 р.
№ 194/9251***

Запроваджено ведення міського земельного кадастру – електронної (автоматизованої) геоінформаційної системи і бази даних, що забезпечує збирання, оброблення, моделювання, аналіз, постачання геопросторових даних і відображає черговий стан використання та охорони земель комунальної власності територіальної громади та інших земель міста Києва.

Ведення міського земельного кадастру покладено на Департамент земельних ресурсів виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації). Київрада рекомендувала органам державної податкової служби використовувати інформацію міського земельного кадастру при нарахуванні та справлянні плати за землю в місті Києві.

***Наказ Мінекономрозвитку
від 15.04.2013 р. № 386***

Наказом затверджена форма Типового договору про створення та функціонування індустріального парку, в якому має визначатися предмет та порядок виконання такого договору, права, обов'язки та відповідальність сторін, обставини непереборної сили, порядок вирішення спорів, строк дії договору, додатки до договору, інші умови.

Вказаний договір укладається між ініціатором створення парку та вибраною юридичною особою, яка після підписання цього договору набуває статусу керуючої компанії. Строк договору встановлюється в межах періоду, на який створено індустріальний парк.

Типовим договором, зокрема, передбачено, що у разі припинення договору про створення та функціонування індустріального парку керуюча компанія зобов'язана повернути ініціатору земельні ділянки, не відчужені у власність учасників, а також об'єкти права власності на умовах, зазначених у цьому договорі.

***Наказ Мінагропроду від 11.04.2013 р.
№ 255***

Наказом затверджені Вимоги до технічного і технологічного забезпечення виконавців (розробників) робіт із землеустрою, що поширюються на суб'єктів господарювання, які з метою складання документації із землеустрою виконують відповідні роботи (обстежувальні,

вишукувальні, топографо-геодезичні, картографічні, проектні та проектно-вишукувальні).

Зокрема, передбачено дотримання вказаними особами таких технологічних вимог:

– передача копій матеріалів у Державний фонд документації із землеустрою безоплатно в місячний строк після внесення відомостей до Державного земельного кадастру;

– забезпечення зберігання копії (в паперовому або в сканованому електронному вигляді) примірника розробленої документації із землеустрою;

– подання документації із землеустрою до Держземагентства України, його територіальних органів для внесення відомостей до Державного земельного кадастру від імені замовника такої документації, якщо інше не встановлено договором.

Об'єкти правовідносин

Нерухомість

Проект Закону України

Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, повідомила про оприлюднення проекту закону України «Про внесення змін до Закону України “Про фінансово-кредитні механізми і управління майном при будівництві житла та операціях з нерухомістю” щодо страхування відповідальності управителя фонду фінансування будівництва».

Метою прийняття проекту закону є забезпечення довірителя від ризиків, які існують під час інвестування (фінансування) житлового будівництва через фонд фінансування будівництва.

Механізм, який пропонується застосувати для розв'язання проблеми, полягає у запровадженні обов'язкової умови укладення договору про участь у ФФБ, якою є страхування управителем за рахунок власних коштів своєї відповідальності за збитки, що можуть бути завдані довірителям діями або бездіяльністю управителя та забудовника.

Передбачається, що страховик буде укласти договір страхування з управителем згідно з ліцензією, виданою на провадження відповідного виду добровільного страхування. Однак укладання такого договору буде обов'язковою умовою в реалізації правовідносин управителя та довірителя.

На сьогодні на страховому ринку при страхуванні відповідальності перед третіми особами застосовується страховий тариф: 0,5 – 2 %. Припускається, що аналогічні страхові тарифи будуть застосовуватись для страхування відповідальності управителя.

Лист Держреєстру від 27.02.2013 р.

№ С-156-6

Державною реєстраційною службою України надано роз'яснення законодавства з окремих питань, пов'язаних з державною реєстрацією права власності на нерухоме майно. Договором може бути встановлено, що право власності на переданий покупцеві товар зберігається за продавцем до оплати

товару або настання інших обставин. У цьому разі покупець не має права до переходу до нього права власності розпоряджатися товаром, якщо інше не встановлено договором, законом або не випливає із призначення та властивостей товару.

У разі укладення договору купівлі-продажу з відкладальною умовою право власності у покупця виникає тільки після оплати відповідного товару, а тому для здійснення державної реєстрації права власності на підставі такого договору, необхідною умовою є подання особою, що звернулась за відповідною реєстрацією, документа, що підтверджує факт проведення такої оплати.

При цьому законодавство не передбачає, протягом якого строку з часу повної сплати товару за договором, в якому міститься відкладальна умова, набувач об'єкта нерухомого майна за договором має звернутися за державною реєстрацією права власності на нього.

Актуально

ВИЩИЙ АДМІНІСТРАТИВНИЙ СУД УКРАЇНИ

УХВАЛА від 25.07.2012 р.

№ К/9991/84526/11

У зазначеній ухвалі ВАСУ вказується, що згідно з п. 6 ст. 9 Закону про РРО реєстратори розрахункових операцій та розрахункові книжки не застосовуються при продажу товарів (наданні послуг) СПД – фізичними особами, оподаткування доходів яких здійснюється відповідно до законодавства з питань оподаткування суб'єктів малого підприємництва (в тому числі шляхом отримання свідоцтв про сплату єдиного податку).

А відтак СПД-фізичні особи, платники єдиного податку, не можуть порушити приписів п. 12 та п. 13 ст. 3 Закону про РРО, а отже, застосування податковими органами штрафних санкцій за порушення цих норм є незаконним.